

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA DRUŠTEV S PRIMEROM
DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH CELJE**

Kandidatka: Nataša Pavčnik
 30181

Mentor: Izr. prof. dr. Marko Hočevar

Ljubljana, maj 2010

POVZETEK

Društva kot ena najštevilčnejših oblik nepridobitnih organizacij so urejena z Zakonom o društvih, ki določa ustanovitev in upravljanje, registracijo, premoženje, finančno poslovanje in prenehanje društva. Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah ureja Slovenski računovodski standard 33. Ta standard določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja letnih poročil ter obdeluje ugotavljanje in obravnavanje presežka prihodkov in odhodkov.

Zakon o društvih, spremembe Zakona o društvih in ostala zakonodaja so v delovanje in poslovanje društev prinesli številne novosti, predvsem na računovodskem in davčnem področju. V diplomskem delu obravnavamo spremembe, ki so zasnovane tako, da je možna večja kontrola nad finančnim poslovanjem društva.

Ključne besede: nepridobitne organizacije, računovodstvo društev, obdavčitev društva, letno poročilo društev.

SUMMARY

Associations as one of the most spread forms of non-profit organizations are regulated by the Societies Act, which regulates the set up, management, registration, assets, financial management and termination of an association. Accounting solutions for associations and disability organizations are regulated by the Slovenian Accounting Standard 33. This standard defines the method of book keeping, compiling of annual reports, processes the identification and handling of excess revenue and expenditure.

The Societies Act, amendments to the Societies Act and other legislation brought many innovations in the operations and business activities of associations, especially in accounting and tax matters. In the thesis I discuss changes that are designed to allow greater control over the financial operations of an association.

Key words: non-profit organizations, association accounting, association tax duty, annual association report.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 OPREDELITEV PRAVNE OSEBE	3
2.1 POJEM PRAVNE OSEBE.....	3
2.2 VRSTE PRAVNIH OSEB	3
2.2.1 Pravne osebe javnega prava	4
2.2.2 Pravne osebe zasebnega prava	5
2.2.2.1 Društvo – pravna oseba zasebnega prava.....	6
3 DRUŠTVA KOT ZASEBNE NEPRIDOBITNE ORGANIZACIJE	8
3.1 SPLOŠNE ZNAČILNOSTI DRUŠTEV	9
3.1.1 Sistem ustanovitve in registracije društva.....	9
3.1.2 Dejavnost, delovanje in upravljanje društva	10
3.1.3 Premoženje – viri financiranja društva	11
3.1.4 Društvo v javnem interesu	12
3.1.5 Prenehanje društva	13
4 RAČUNOVODSKO-FINANČNI VIDIKI POSLOVANJA DRUŠTEV	14
4.1 SPLOŠNA OPREDELITEV RAČUNOVODSTVA.....	14
4.2 RAČUNOVODSTVO V DRUŠTVIH	15
4.2.1 Načini vodenja poslovnih knjig	15
4.2.2 Letna poročila društev	17
4.2.2.1 Bilanca stanja po SRS 33 (2007).....	18
4.2.2.2 Izkaz poslovnega izida po SRS 33 (2007)	22
4.2.2.3 Pojasnila k računovodskim izkazom.....	27
4.2.2.4 Poslovno poročilo.....	27
4.3 DAVČNA OBRAVNAVA DRUŠTEV.....	28
4.3.1 Davek od dohodkov pravnih oseb.....	28
4.3.2 Davek na dodano vrednost	29
4.3.3 Dohodnina	30
5 RAČUNOVODSTVO DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH CELJE	32
5.1 PREDSTAVITEV IN DELOVANJE DGN CELJE	32
5.1.1 Dejavnost in socialni programi dela DGN Celje	33
5.1.2 Finančni viri za delovanje društva in izvajanje programov	36
5.2 PRIMER RAČUNOVODSTVA V DGN CELJE	41
5.2.1 Vodenje poslovnih knjig	41
5.2.2 Letno poročilo DGN Celje	42
5.2.2.1 Bilanca stanja DGN Celje.....	42
5.2.2.2 Izkaz poslovnega izida DGN Celje	45
5.2.2.3 Pojasnila k računovodskim izkazom.....	48

5.2.2.4 Poslovno poročilo.....	51
5.3 DAVČNI VIDIK DGN CELJE.....	52
6 ZAKLJUČEK.....	55
LITERATURA.....	57
VIRI	58
SEZNAM TABEL	60
SEZNAM GRAFOV	60
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	60
IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	61

1 UVOD

V slovenskem pravu je društvo opredeljeno kot samostojno, prostovoljno in nepridobitno združenje oseb, ki se svobodno združujejo zaradi skupnih interesov. Pravica do svobodnega združevanja, kot jo poznamo danes, je ena od temeljnih človekovih pravic in je bila skozi zgodovino človeštva deležna številnih sprememb. Posamezniki so se v nekatera združenja vključevali prostovoljno ali zaradi preživetja, v druge prisilno ali zgolj iz zabave. Nekateri pravni redi so združevanje podpirali in vzpodbujali, drugi zatirali.

Danes so društva zasnovana kot nepridobitne organizacije, katerih glavni cilj ni ustvarjanje dobička, ampak zadovoljevanje določenih družbenih potreb, s katerim se izboljšuje družbena blaginja. Nepridobitnost ne pomeni, da se društvo ne sme ukvarjati s pridobitno dejavnostjo, ampak da pridobitna dejavnost ne sme biti razlog za ustanovitev ali delovanje društva. Pridobitna dejavnost mora biti povezana s cilji in nameni društva.

Društva kot ena od najštevilčnejših oblik nepridobitnih organizacij so urejena z Zakonom o društvih (ZDru-1), ki določa ustanovitev in upravljanje, registracijo, premoženje, finančno poslovanje in prenehanje društva. Zakon je bil sprejet v juniju 2006 in je prinesel številne novosti, še zlasti možnost večje kontrole nad finančnim poslovanjem društev. Avgusta 2009 je zakon doživel spremembe in dopolnitve (ZDru-1A), ki jih bomo predstavili v nadaljevanju.

V začetku leta 2007 je bil sprejet novi Slovenski računovodski standard 33 (SRS-33), ki določa računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah. Ta standard ureja računovodstvo v društvih in določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanje letnih poročil za društva. Društva, ki imajo status invalidske organizacije, so urejena na podlagi Zakona o invalidskih organizacijah. V letu 2010 so bili spremenjeni Slovenski računovodski standardi, med njimi tudi SRS-33, ki je za društva prinesel spremembo glede zneskov v kriterijih za vodenje poslovnih knjig po sistemu enostavnega knjigovodstva in obveznosti revizije.

Namen naše diplomske naloge je proučevanje računovodstva društev. Društva kot pravne osebe so doletele številne spremembe in novosti, ki so preslabo predstavljene oziroma se nanje premalo opozarja.

V okviru diplomskega dela smo proučili naslednje cilje:

- opredelitev društva kot pravne osebe zasebnega prava,
- društva kot nepridobitne organizacije,
- predstavitev računovodstva društev,
- predstavitev sprememb, ki jih prinaša zakonodaja,
- predstavitev Društva gluhih in naglušnih Celje in pregled njihovega računovodstva.

V diplomskem delu gre za dinamično raziskavo, saj smo se osredotočili predvsem na posamezno funkcijo društva, to je računovodstvo, in predstavili vpliv sprememb zakonodaje na poslovanje društev, predvsem z računovodskega in davčnega vidika. Metode raziskovanja so v okviru deskriptivnega pristopa, saj smo dali prednost opisu posameznih značilnosti poslovanja društev.

Raziskave področja te diplomske naloge smo se lotili sistematično. Najprej smo raziskovali pravne osebe zasebnega prava, potem pa smo raziskovali osnovne značilnosti nepridobitnih organizacij, katerih del so tudi društva. Nato smo se omejili na proučevanje računovodska društev in vpliv sprememb, ki jih prinašajo spremembe zakonodaje. V zadnjem poglavju pa smo na konkretnem primeru društva Gluhih in naglušnih Celje (DGN Celje) uporabili svoja spoznanja iz prejšnjih poglavij.

Podatke za raziskavo smo pridobili predvsem iz zakonodaje, strokovnih člankov in literature, ki je na voljo v pisni izdaji ali pa objavljena na spletu.

2 OPREDELITEV PRAVNE OSEBE

2.1 POJEM PRAVNE OSEBE

Pravna oseba je pravno-tehnični institut, ki gospodarskim družbam ali drugim organizacijam, ki jih opredeljuje zakon, omogoča nastopati v pravnih razmerjih. Definicije pravne osebe ne določa zakon, ampak jo opredeljujejo različne teorije. Teoretiki pravne osebe opredeljujejo kot umetno ustvarjene pravne subjekte, ki so sposobni biti nosilci pravic in obveznosti. V zgodovinskih obdobjih so se pojavile različne teorije o pravnih osebah, med najbolj znane spadajo teorija fikcije, teorije, ki zanikajo pravno osebnost, teorije o realnosti pravnih oseb in normativna teorija pravne osebe. V našem pravu se upošteva teorija realnosti. Pravna oseba mora imeti trajni namen, imeti mora organizacijo (osebni substrat) in premoženje (materialni substrat). Pravna oseba mora imeti poleg teh treh naštetih elementov še svoje ime, s katerim nastopa, in sedež.

Pri ustanovitvi pravne osebe pri nas velja načelo »*numerus clausus*«, to je načelo zaprtega števila pravnoorganizacijskih oblik. Država s svojo normativno dejavnostjo, določa pogoje za ustanovitev in poslovanje teh gospodarskih subjektov. Ti pogoji so predpisani v zakonu ali podzakonskem aktu, v odločbi državnega organa ali pa v statutu, ki ga sestavijo ustanovitelji pravne osebe. Da lahko rečemo, da je pravna oseba nastala, morajo biti izpolnjeni pogoji, ki jih zakon za to predpiše, in ugotovitev, da so ti pogoji izpolnjeni (normativni sistem), ali pa dovoljenje, ki se izda po prostem preudarku (koncesijski sistem). Pravna ureditev predvideva oziroma zahteva, da se lastnost pravne osebe pridobi z vpisom v register. Šele nato pravna oseba pridobi pravno in poslovno sposobnost. Poslovna sposobnost je enaka njeni pravni sposobnosti.

Pravna oseba ne more sama opravljati pravnih dejanj, ampak jih lahko opravlja le s pomočjo fizičnih oseb. Da lahko nastopa v pravnem prometu, mora imeti svoje organe. Nekatero organe je treba določiti že ob ustanovitvi pravne osebe. Zaradi tega je mogoče šteti, da je pravna oseba že od svojega nastanka ne samo pravno, temveč tudi voljno sposobna (Finžgar, 1979, str. 29). Organe pravne osebe največkrat določi ustanovitelj v ustanovitvenem aktu.

V Sloveniji poznamo različne vrste pravnih oseb, ki so zelo pomembne za razvoj in razvitost države. Namen vseh pravnih oseb ni ustvarjanje premoženja, ampak imajo določene oblike pravnih oseb pomembno vlogo pri prispevanju pomoči določenim osebam ali skupinam, kot so invalidi, starejši, bolniki ...

2.2 VRSTE PRAVNIH OSEB

Glede na sistem prava ločimo pravne osebe javnega prava in pravne osebe zasebnega prava. Ta delitev temelji na razlikovanju javnega in zasebnega prava. Za

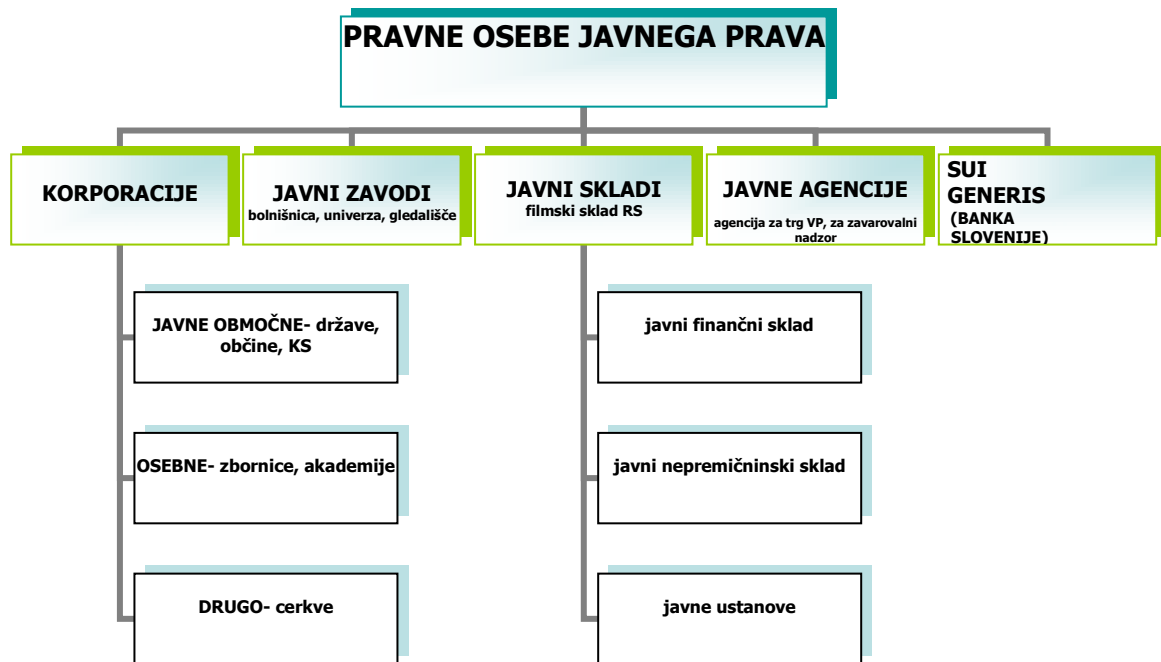
razvrstitev pravnih oseb na osebe javnega ali osebe zasebnega prava je pomembno predvsem:

- ustanovitelj,
- javna dejavnost,
- javno financiranje,
- ustanovitveni akt kot javnopravni akt.

2.2.1 Pravne osebe javnega prava

Pravne osebe javnega prava so: država, občina, krajevne skupnosti, javni zavodi, javna podjetja in javne gospodarske službe (glej tabelo 1). Ustanovitelji pravne osebe javnega prava ustanovijo z oblastnim aktom, npr. z zakonom, uredbo ali odlokom. Kadar pa zakon ne določa teh določb, moramo presojati na podlagi kriterijev. Kot temeljni element pravne osebe je opredeljen ustanovitveni akt. Med ostale pomembne kriterije za uvrstitev med osebe javnega prava pa prištevamo še izvajanje javnih pooblastil oziroma javnih nalog, poseben položaj na trgu, posebne oblike nadzora s strani izvršilne in zakonodajne veje oblasti, javno lastništvo kapitala, dostopnost za vse državljane. Vse našteje kriterije je treba obravnavati kot celoto, ker en sam kriterij ne da odgovora na vprašanje, ali se neka pravna oseba lahko šteje za pravno osebo javnega prava (Trstenjak, 2003, str. 99–124).

Tabela 1: Pravne osebe javnega prava v Sloveniji

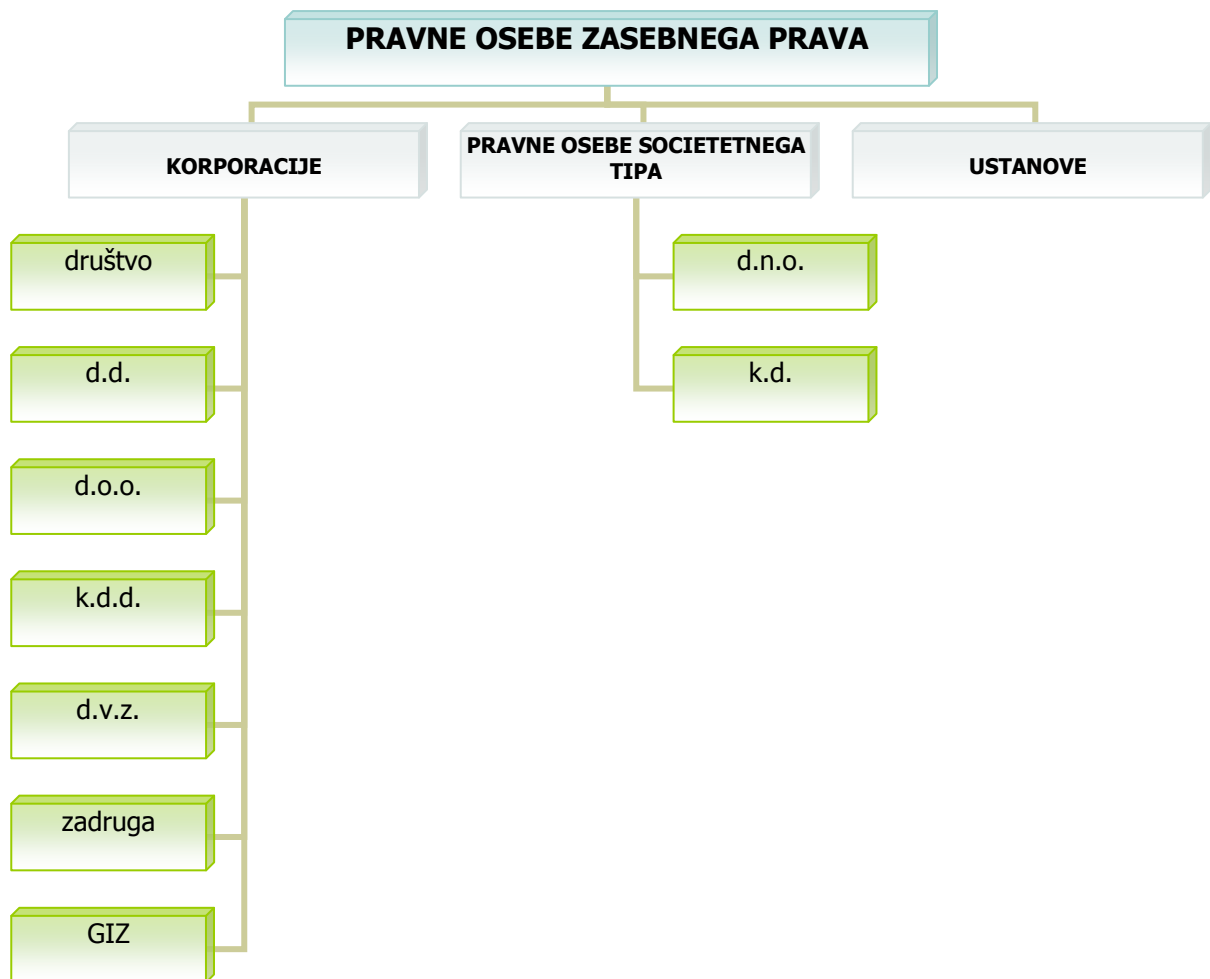

Vir: Trstenjak (2003, str. 474).

2.2.2 Pravne osebe zasebnega prava

Pravne osebe zasebnega prava nastanejo na podlagi avtonomne volje in se ustanovijo na podlagi zasebnopravnega akta. Ta zasebnopravni akt je pogodba ali pa statut. Pravne osebe zasebnega prava glede na strukturo razdelimo na pravne osebe, ki temeljijo na združenju oseb, in pravne osebe, ki temeljijo na združenju premoženja. Korporacije so tiste, ki temeljijo na združenju oseb, združenje premoženja pa predstavljajo predvsem ustanove. Med korporacije zasebnega prava uvrščamo: društva, gospodarske družbe in zadruga. Ustanove pa so opredeljene kot pravne osebe, ki imajo namensko premoženje. Pri nas imamo še dve osebnosti gospodarski družbi, ki sta pravni osebi in nista korporaciji. To sta družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o) in komanditna družba (k. d.) (glej tabelo 2).

Tabela 2: Pravne osebe zasebnega prava v Sloveniji

Vir: Trstenjak (2003, str. 474).

2.2.2.1 Društvo – pravna oseba zasebnega prava

Društvo ima status pravne osebe priznan že po samem Zakonu o društvih (ZDru-1). Ta zakon je bil sprejet junija 2006 in je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 61/2006. Avgusta 2009 je zakon doživel še spremembe in dopolnitve, ki so bile objavljene v Uradnem listu RS, št. 58/2009. Zakon o društvih podrobneje opredeljuje temeljne statusne značilnosti društev, namen ustanavljanja in upravljanja društev, registracijo, premoženje društva in finančno poslovanje, društva v javnem interesu in prenehanje društev.

Temeljna načela Zakona o društvih so:

- **Samostojnost**

Društva so pri uresničevanju svojih ciljev samostojna, to pomeni, da člani sami določajo namen in cilje društva. Že sama Ustava RS določa, da ima vsakdo pravico, da se svobodno združuje z drugimi. V 42. členu Ustave RS pa je naštet, kdaj lahko to načelo omejimo. Zakon, ki ureja društva, mora slediti ustavi.

- **Nepridobitnost**

To načelo pomeni, da je društvo ustanovljeno z namenom izvajanja osnovne nepridobitne dejavnosti in zato ni dovoljeno ustanoviti društva, katerega namen je ustvarjanje dobička ali katerega edina dejavnost bi bila pridobitna. Pridobitna dejavnost je lahko opredeljena samo kot stranska, spremljajoča dejavnost za doseganje osnovnih namenov društva.

- **Prostovoljnost**

Prostovoljnost je ena od bistvenih načel društva. To načelo pomeni, da nikogar ni mogoče prisiliti v združevanje z drugimi. Te odločitve sprejema vsak sam in to je osebna pravica vsakega posameznika.

- **Javnost**

Bistvo tega načela je, da so podatki, ki so vpisani v register društev, javni in dostopni vsem zainteresiranim. S tem je zagotovljena pravna varnost drugih oseb, ki želijo biti povezani z delovanjem posameznega društva.

- **Enakopravnost**

Zakon neposredno določa, da delovanje v društvu temelji na enakopravnosti in da lahko vsi člani društva sodelujejo pri upravljanju društva.

Načelo enakopravnosti temelji na tem, da se v društvo lahko včlani vsakdo pod enakimi pogoji. Ti pogoji morajo biti napisani v temeljnem aktu društva. Društvo v temeljnem aktu določi posebne pogoje za včlanitev.

3 DRUŠTVA KOT ZASEBNE NEPRIDOBITNE ORGANIZACIJE

Nepridobitna organizacija je skupni pojem za javno upravo, družbene dejavnosti in prostovoljne organizacije, ki poslujejo brez dobička ali pa z njim, vendar cilj njihovega poslovanja ni dobiček. Če do njega pride, se z njim ne razpolaga po svobodni presoji, ampak se ga vlaga nazaj v dejavnost organizacije in služi kot sredstvo za razširitev te dejavnosti ali pa za dvig kakovosti sredstev (Rus, 1994, str. 959).

Bistvena lastnost nepridobitnih organizacij je, da praviloma ne delujejo po tržnih načelih, ampak opravljajo dejavnosti, za katero so bila ustanovljena, v splošno družbeno korist. Njihov glavni cilj je, da zadovoljijo splošne in družbene potrebe ter skrbijo za boljšo kakovost življenja.

Organizacije se lahko delijo na podlagi ustanoviteljev. Pri tem ima pomembno vlogo država, saj mora zagotavljati pogoje za uspešno delovanje družbenega sistema kot celote in njegovih posameznih delov v skladu z našo zakonodajo. V Sloveniji se med zasebne nepridobitne organizacije uvrščajo društva, ustanove, stanovanjske zadruge, zasebni zavodi in cerkvene organizacije.

Če nepridobitne organizacije razvrstimo glede na ustanovitelja, ločimo:

- javne organizacije; organi in organizacije, ki izvajajo funkcije države, organi lokalnih skupnosti, javni zavodi (šole, bolnišnice, zavod za zaposlovanje, zavod za zdravstveno zavarovanje ...) in javni gospodarski zavodi (Agencija za radioaktivne odpadke ...);
- napoj javne organizacije; gospodarske in obrtne zbornice;
- zasebne organizacije; zadruge, zavodi, gospodarska interesna združenja, politične stranke, društva, ustanove, verske skupnosti, sindikati, poklicna združenja, dobrodelne organizacije in organizacije potrošnikov.

Tradicija nepridobitnih organizacij v Sloveniji sega daleč v preteklost, izrazitejša pa je v zadnjih dveh desetletjih. Obsegala je narodno prebujevalna gibanja in društva. Pomembno vlogo je imelo zadružništvo, tako kmečko kot kasneje delavsko, delavska izobraževalna društva in Cerkev z mnogimi socialnimi in izobraževalnimi dejavnostmi. Kasneje so nastala strokovna in poklicna združenja ter sindikati (Tavčar, 2005, str. 27).

Vloga nepridobitnih organizacij je v današnjem času vse bolj izrazita, to se kaže tudi v številu registriranih posameznih oblik nepridobitnih organizacij, ki iz leta v leto narašča. Najbolj razširjena oblika v slovenski družbi pa je društvo. Društvo je temeljna korporacija zasebnega prava. V Sloveniji je organiziranih okrog 20.000 društev, ki delujejo na različnih področjih.

3.1 SPLOŠNE ZNAČILNOSTI DRUŠTEV

V nadaljevanju bomo opredelili sistem ustanovitve in registracije društva, poslovanje ter financiranje društev.

3.1.1 Sistem ustanovitve in registracije društva

V posameznih državah so značilni različni sistemi ustanovitev društev. Pri nas je za društva značilen normativni sistem ustanovitve. To pomeni, da društvo pridobi pravno osebnost z vpisom v register pri upravni enoti.

Ustanovitev društva ja opredeljena v Zakonu o društvih (ZDru-1, 2006) in govori o tem, da lahko društvo ustanovijo najmanj tri poslovno sposobne fizične osebe oziroma pravne osebe. Ne glede na to določbo društva ne more ustanoviti gospodarska družba za dejavnost, ki jo opravlja gospodarska družba sama. Ustanovitelji na ustanovnem zboru sprejmejo akt o ustanovitvi in temeljni akt društva ter izvolijo zastopnika društva.

Temeljni akt društva je statut in mora določati: ime in sedež društva, namen in naloge društva, način včlanjevanja in prenehanje članstva, način upravljanja društva, pravice in dolžnosti članov, zastopanje društva, financiranje društva in način opravljanja nadzora nad razpolaganjem s finančnimi sredstvi, način prenehanja društva in razpolaganje s premoženjem v tem primeru, način zagotavljanja javnosti dela društva in način sprejemanja sprememb in dopolnitev temeljnega akta. Ime društva predstavlja individualizacijo in identifikacijo društva (Trstenjak, 2003, str. 306). Pri izbiri imena za društvo velja načelo svobodne izbire, vendar je treba upoštevati zakon, ki določa pravila, da mora biti ime v slovenščini in se mora razlikovati od imen drugih društev, ne sme biti žaljivo ali zavajajoče, ne sme vsebovati besedne zveze Republika Slovenija, iz njega mora biti razvidno, da gre za združenje po zakonu in s kakšno dejavnostjo se bo društvo ukvarjalo. V pravnem prometu mora uporabljati le svoje registrirano ime.

V letu 2009 je Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o društvih (ZDru-1A), Ur. l. RS, št.58/2009 spremenil člen, ki govori o tem, da če ima društvo sedež na območju, kjer živita narodni skupnosti, ime lahko sestavlja tudi prevod imena v italijanskem ali madžarskem jeziku. Po novem velja, da če ima društvo sedež na območju, kjer živita narodni skupnosti, je ime društva v obeh uradnih jezik. V imenu društva mora biti označba, ki nakazuje na dejavnost društva. Ime društva ima lahko tudi dodatno sestavino, ki društvo podrobneje označuje.

Za registracijo društev je pristojna upravna enota, na območju katere je sedež društva. O pritožbah zoper odločbe upravne enote odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Zahtevi za registracijo društva mora vlagatelj priložiti zapisnik ustanovnega zbora, dva izvoda temeljnega akta, seznam z osebnimi podatki ustanoviteljev in osebno ime zastopnika društva ter naslov in sedež društva. Pristojna

upravna enota je dolžna o zahtevi za registracijo odločiti v roku 30 dni od prejema. Z registracijo postane društvo pravna oseba zasebnega prava in s tem nosilec pravic in dolžnosti.

3.1.2 Dejavnost, delovanje in upravljanje društva

Društvo si samo določi namen ustanovitve, cilje, dejavnost in naloge ter način delovanja. Namen ustanovitve društva je, da se člani društva lahko združujejo zaradi skupnih interesov in da je društvo ustanovljeno z namenom izvajanja osnovne, nepridobitne dejavnosti, ki jo društvo opredeli v statutu.

Dejavnost društva mora biti povezana s cilji in namenom društva. Društva lahko izvajajo različne dejavnosti, vendar zakon prepoveduje opravljanje izključno pridobitne dejavnosti. To ne pomeni, da društva ne smejo opravljati nobene pridobitne dejavnosti, ampak je pomembno, kako porabijo in komu so namenjeni prihodki od te dejavnosti. V decembru 2007 je bil objavljen Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti. Ta pravilnik podrobneje opredeljuje, kaj se šteje za pridobitno ali nepridobitno dejavnost, in je povezan z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). Društva so kot pravne osebe zasebnega prava tudi zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb. V avgustu 2009 pa je bil sprejet Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti, ki je spet prinesel spremembe pri opredelitvi kaj se šteje za pridobitno dejavnost in kaj ne.

Delovanje društev je omejeno s prepovedjo ustanavljanja društva, katerega edina dejavnost bi bila pridobitna in bi bil namen delovanja društva le ustvarjanje dobička. Šteje se, da je pridobitna dejavnost povezana z namenom in cilji društva, če lahko neposredno pripomore k uresničevanju namena oz. ciljev društva, pri čemer doprinos ni izključno v zagotavljanju prihodkov društva. Kot dopolnilna dejavnost nepridobitni dejavnosti društva se šteje tista pridobitna dejavnost, ki skupaj z nepridobitno dejavnostjo sestavlja določeno storitev ali dosežek oziroma zagotavlja boljšo izkoriščenost osnovnih sredstev društva (Zakon o društvih, 2006).

Društvo kot temeljna pravna oseba tipa korporacije temelji na članstvu (Trstenjak, 2003, str. 311). Članstvo je osebno in pravno osebo v društvu zastopa pooblaščen oseb. Člani društva in pooblaščen oseb pravnih oseb, članic društva, sodelujejo pri upravljanju društva neposredno ali posredno po predstavnikih. Način upravljanja društva je opredeljen v temeljnem aktu oziroma v statutu. Temeljni akt med drugim določa tudi organe v društvu in način imenovanja organov ter njihove naloge. Društva imajo po navadi naslednje organe: skupščino ali občni zbor, upravni odbor, nadzorni odbor, posebno disciplinsko komisijo, predsednika društva in tajnika. Društva si sama določijo organe in njihove pristojnosti.

Društvo, ki nastopa v pravnem prometu kot pravna oseba, za svoje obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem. Ostale odgovorne osebe v društvu pa za

obveznosti društva odgovarjajo solidarno in z vsem svojim premoženjem, a le v primeru, ko bi v svojo korist ali korist koga drugega zmanjšale premoženje društva. V tem primeru odgovorne osebe odgovarjajo do višine oškodovanja društva, ki so ga povzročile s svojim ravnanjem.

3.1.3 Premoženje – viri financiranja društva

Premoženje društva po Zakonu o društvih sestavljajo denarna in druga sredstva, ki jih društvo pridobi:

- s članarino,
- z darili in volili,
- s prispevki donatorjev,
- iz javnih sredstev,
- z opravljanjem dejavnosti društva in
- iz drugih virov.

Članarine se navadno zaračunavajo članom društva kot pristopnina v članstvo društva. Višina članarine je določena s pravilnikom ali sklepom ustreznega organa društva. Na letni skupščini ali občnem zboru morajo sprejeti sklep o višini članarine, rok, do kdaj mora biti plačana, in za katero obdobje se nanaša. Najpogosteje se nanaša na obdobje enega leta. Praviloma so članarine neobdavčen prihodek društva in se zaračunavajo v enakih zneskih za vse člane. Plačilo članarine daje članom pravico in možnosti pri upravljanju društva. Nepridobitne organizacije uporabljajo članarino kot pomemben vir financiranja, vendar gre predvsem za simbolične zneske, ki pa ne morejo v večji meri zagotavljati delovanja organizacije.

Donacije imajo negospodarski, nepridobiten namen. Donator je tisti, ki nekomu nekaj podari in je lahko fizična ali pravna oseba. Donatorji s svojimi sredstvi podpirajo aktivnosti širšega družbenega in javnega interesa, kot so: kultura, vzgoja in izobraževanje, šport in humanitarno področje (Sorko, 2006, str. 11). Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) v 59. členu priznava kot odhodke tudi izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, športne, ekološke, vzgojno-izobraževalne in religiozne namene. To pomeni, če je donator pravna oseba, lahko znesek, ki ga je izplačal v prej omenjene namene, upošteva kot posebno davčno olajšavo, vendar največ do višine 0,3 % ustvarjenih prihodkov. Ta odstotek je za veliko podjetij premajhen in se zaradi tega ne odločajo, da bi denar namenili za donacije nepridobitnim organizacijam.

Sponsorstva in oglaševanje so ena izmed pomembnih virov financiranja. Sponsorstvo bi lahko opredelili kot oglaševanje, kar pa je plačana oblika sporočanja, ki jo izvaja znani naročnik. Sponsor je nekdo, ki se odloči, da bo nekoga podprl s finančnimi sredstvi, tehnično pomočjo ali v obliki opredmetenih osnovnih sredstev. Pri sponzoriranju so jasno opredeljeni cilji, program in sponzorska načela, ki jih je treba upoštevati. Po navadi sponzor in društvo skleneta pogodbo, v kateri se sponzor zaveže, da bo prispeval določena sredstva, ki so v pogodbi natančno določena.

Društvo pa je zavezano oglaševati sponzorja in njegove izdelke ali storitve. Prejemnik sredstev lahko oglašuje sponzorja na plakatih, majicah, vozilih ali pa kar v sredstvih javnega obveščanja.

Darila in volila so sredstva v materialni ali finančni obliki, ki jih društvu podarijo posamezniki, pravne osebe, nepridobitne organizacije ali država.

Javna sredstva lahko društva pridobivajo od države in lokalne skupnosti. Nadzor nad zakonitostjo, namembnostjo, gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev, ki jih društvo prejme za izvajanje svoje dejavnosti, opravlja Računsko sodišče RS.

Pri nepridobitnih organizacijah je potrebno nenehno iskanje potencialnih financerjev, saj je od tega odvisen njihov obstoj. Pri tem se srečujejo z velikimi problemi, saj je teh sredstev, ki bi zagotavljala nemoteno poslovanje, vedno manj. Društvo kot pravno osebo lahko ustanovimo tudi brez premoženja, vendar društva po navadi razpolagajo vsaj z nekim majhnim premoženjem. Pri pridobivanju premoženja so društva precej svobodna. Zakon o društvih v 24. členu določa, na kakšen način lahko društvo pridobiva sredstva za svoje delovanje. Morebitni presežek prihodkov nad odhodki mora društvo porabiti za izvajanje dejavnosti, za katero je bilo ustanovljeno. Zakon tudi prepoveduje vsako delitev premoženja med člane društva, saj bi bila taka delitev nična.

Pri društvih se postavlja tudi vprašanje z zvezi z premoženjem v primeru prenehanja društva. Zakon o društvih v 38. členu določa, da mora biti v sklepu o prenehanju določeno društvo, zavod, ustanova ali druga nepridobitna pravna oseba s podobnimi cilji, na katero se po poravnavi vseh obveznosti prenese premoženje društva. V primeru, da društvo ne določi naslednika premoženja in da ga tudi na podlagi določb temeljnega akta ni mogoče določiti, premoženje pripada lokalni skupnosti na območju, kjer je društvo imelo svoj sedež.

Društvo mora podatke o svojem finančnem in materialnem poslovanju izkazovati na način in v obliki, ki jo določi s temeljnim ali posebnim aktom, v skladu z zakonom in računovodskim standardom za društva.

3.1.4 Društvo v javnem interesu

ZDru-1 opredeljuje pogoje pridobitve statusa društva, ki deluje v javnem interesu. Društvom, ki delujejo javno in če delujejo na področju kulture, vzgoje in izobraževanja, zdravstvenega varstva, socialnega varstva, izvajanja družinske politike, varstva človekovih pravic, varstva okolja, varstva živali, športa, obrambe, se lahko podeli status društva, ki deluje v javnem interesu, če njihovo delovanje presega interese njegovih članov in je splošno koristno. V 2. točki 30. člena ZDru-1 so določeni tudi pogoji, pod katerimi lahko društvo pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu.

O podelitvi statusa odloča ministrstvo, pristojno za področje, na katerem društvo deluje. Če društvo deluje na področju socialnega varstva in družinske politike, o podelitvi statusa odloča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Društvo pa lahko pridobi status s posebnim zakonom; če je njegova dejavnost humanitarne narave ali mu zakon na drug način neposredno ureja opravljanje in financiranje dejavnosti, ki je v javnem interesu, se šteje, da ja tako društvo v javnem interesu na podlagi tega zakona.

V primeru, da ima društvo status v javnem interesu, ima pri javnih razpisih za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna prednost, ker se med ostalimi merili upošteva tudi status društva v javnem interesu, pri čemer pa ne sme presegati 20 % vrednosti ostalih meril. Poleg tega pa so društva, ki pridobijo status, tudi oproščena plačila upravnih taks.

ZDru-1A je prinesel novosti samo pri vlogi za podelitev statusa v javnem interesu, da društvom ni treba prilagati kopije veljavnega temeljnega akta društva in letnega poročila za zadnji dve leti in revizorjevega poročila, saj si mora pristojno ministrstvo te dokumente pridobiti od AJ PES po uradni dolžnosti.

3.1.5 Prenehanje društva

Društvo lahko preneha delovati:

- po volji članov,
- s spojitvijo z drugimi društvi,
- s pripojitvijo k drugemu društvu,
- s stečajem,
- na podlagi sodne odločbe o prepovedi delovanja ali
- po samem zakonu.

Če pride do prenehanja po volji članov, sprejme sklep o tem skupščina ali zbor članov, ki velja za najvišji organ v društvu. Pristojni organ objavi sklep o prenehanju društva na oglasni deski organa in v informacijskem sistemu za sprejem vlog, vročanje in obveščanje državnih organov, lahko pa tudi na drug običajen način. Po samem zakonu pa društvo preneha, če dejansko preneha delovati ali če je bilo v razdobju petih let dvakrat pravnomočno kaznovano za prekršek zaradi delitve premoženja društva med člane oziroma presežka prihodkov nad odhodki ne porabi za uresničevanje namena ter ciljev oziroma opravljanje nepridobitne dejavnosti. Prenehanje društva ugotovi pristojni organ z odločbo.

ZDru-1A je prinesel novost – če je društvo trajnejše nelikvidno ali postane dolgoročno plačilno nesposobno, se nad njim lahko opravi stečajni postopek po predpisih, ki urejajo insolventnost in prisilno prenehanje.

4 RAČUNOVODSKO-FINANČNI VIDIKI POSLOVANJA DRUŠTEV

4.1 SPLOŠNA OPREDELITEV RAČUNOVODSTVA

Mesto, vloga in pomen računovodstva so se razvijali skupaj z razvojem družbe in civilizacije. Računovodstvo lahko opredelimo kot dejavnost vrednostnega (v denarni merski enoti) spremljanja in proučevanja pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega poslovnega sistema (Hočevar et al., 2001, str. 8–17). V Sloveniji so predpisi, ki urejajo računovodstvo, sestavljeni iz zakonov, predpisov in pravilnikov.

V domači literaturi strokovnjaki računovodstvo vidijo zlasti kot ustroj računovodskega spremljanja in proučevanja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov, sestavljen iz knjigovodstva, računovodskega predračunavanja, računovodskega analiziranja in računovodskega nadziranja. Lahko bi ga razlagali tudi kot zbiranje v denarni merski enoti izrazljivih podatkov in oblikovanje v denarni merski enoti izraženih informacij, ki zrcalijo preteklo gospodarjenje in dajejo podlago za boljše prihodnje gospodarjenje, ali kot dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega sistema (Turk in Melavc, 1994, str. 9).

Glede na poslovne dogodke, ki jih spremlja računovodstvo, naši računovodski strokovnjaki ločijo dvoje vrst računovodstev, in sicer finančno in stroškovno. Turk za finančno računovodstvo pravi, da je računovodstvo celotnega poslovanja, ki se ukvarja z računovodskim spremljanjem in proučevanjem sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov, vendar podrobneje le z razmerjem obravnavane organizacije z drugimi. Stroškovno računovodstvo pa je analitično računovodstvo notranjega področja poslovanja, ki se ukvarja z računovodskim spremljanjem in proučevanjem prvin poslovnega procesa od trenutka, ko so že na voljo, stroškov in poslovnih učinkov ter poslovnega izida organizacijskih enot in ločenih smeri poslovanja.

Poleg finančnega in stroškovnega računovodstva je pomembno tudi poslovodno računovodstvo, ki pa ni tretja vrsta računovodstva. Z izrazom poslovodno računovodstvo se označuje tisti del celotnega računovodstva, ki pripravlja računovodske informacije, potrebne pri odločanju v sklopu posameznega podjetja, oziroma gre za preoblikovani del finančnega računovodstva in stroškovnega računovodstva, ki se ukvarja izključno z oblikovanjem računovodskih informacij za potrebe poslovnega odločanja. Zato lahko govorimo tudi o poslovodnem vidiku računovodstva.

4.2 RAČUNOVODSTVO V DRUŠTVIH

Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah ureja Slovenski računovodski standard 33 (2007), ki je pričel veljati 1. januarja 2007. Zaradi novega Zakona o društvih, ki je bil objavljen sredi leta 2006, je moral Slovenski inštitut za revizijo v 6 mesecih od uveljavitve zakona predložiti računovodski standard v soglasje ministru, pristojnemu za finance. Zakon o društvih (ZDru -1) je pričel veljati 28. junija 2006, zato je bilo možno sprejetje novega standarda šele proti koncu leta 2006 (Čižman, 2008, str. 234). V letu 2010 so bili spremenjeni Slovenski računovodski standardi, med njimi tudi SRS 33, ki je prinesel spremembe glede zneskov v kriterijih za vodenje poslovnih knjig po sistemu enostavnega knjigovodstva in obveznosti revizije.

SRS 33 (2007) določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja letnih poročil za društva ter obdeluje ugotavljanje in obravnavanje presežka prihodkov in presežka odhodkov. Določa tudi pravila pripoznavanja in vrednotenja bilančnih postavk. V skladu s tem standardom knjige vodijo društva, zveze društev, društva, ki imajo po tujem pravu status pravne osebe in delujejo na področju Republike Slovenije, in invalidske organizacije. Društva lahko pri svojih knjigovodskih evidencah uporabljajo tudi splošne SRS, ki veljajo za gospodarske družbe, ampak le v primeru, če ti niso v nasprotju s SRS 33. Predvsem je treba poudariti, da poleg SRS 33 tudi druge SRS uporabljajo tista društva, katerih obseg poslovanja je širši in potrebe po izkazovanju podatkov bolj kompleksne.

Društvo mora voditi svoje knjigovodske evidence in poslovne knjige na način, ki omogoča izkazovanje podatkov, potrebnih za sestavo podatkov iz bilance stanja in podatkov iz izkaza poslovnega izida. V primeru, da društvo takšnih evidenc ne vodi, mora podatke za sestavo letnega zaključnega poročila zagotoviti z letnim popisom in ocenitvijo realne (tržne) vrednosti sredstev, obveznosti do virov sredstev in društvenega sklada (Sorko, 2006, str. 3).

4.2.1 Načini vodenja poslovnih knjig

Društvo lahko vodi svoje knjigovodske evidence na več različnih načinov, in sicer:

- **poenostavljeno enostavno knjigovodstvo**, kadar so prihodki prejšnjega obračunskega obdobja manjši od 10.000 EUR in kadar društvo ne opravlja pridobitne dejavnosti ali jo opravlja le občasno. V tem primeru lahko društvo vodi le knjigo prejemkov in izdatkov (blagajniški dnevnik). Preostale potrebne podatke za sestavo letnega zaključnega računa pa mora društvo zagotoviti z letnim popisom in ocenitvijo.

Pred spremembo SRS 33 sta veljala naslednja dva kriterija: nepridobitna dejavnost in prihodki preteklega leta manjši od 8.345,85 EUR. Od 1. 1. 2010 pa se uporabljajo spremembe SRS 33, ki je kriterij prihodkov zvišal na 10.000 EUR.

- **enostavno knjigovodstvo** lahko društvo uporablja, če zadosti dvema od treh naslednjih pogojev:
 - povprečno število zaposlenih na zadnji dan prejšnjega obračunskega obdobja ne presega 2;
 - letni prihodki prejšnjega obračunskega obdobja ne presegajo 30.000 EUR;
 - povprečna vrednost sredstev (aktivne) na začetku obračunskega obdobja ne presega 50.000 EUR.

Pogoji za vodenje poslovnih knjig po načelu enostavnega knjigovodstva za društva se uskladijo s spremembami in dopolnitvami Zakona o družtvih (ZDru-1A, Uradni list RS, 58/09). Društva, ki vodijo poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva, morajo voditi knjigo prihodkov in odhodkov, knjigo terjatev in obveznosti ter register osnovnih sredstev. Te spremembe veljajo od 1. 1. 2010, ko je bil spremenjen SRS 33 in je letne prihodke iz 20.864,63 EUR zvišal na 30.000 EUR in povprečno vrednost aktivne iz 41.729,26 EUR na 50.000 EUR.

- **dvostavno knjigovodstvo** mora društvo voditi, če ne uspe zadosti pogojem vodenja za enostavno knjigovodstvo. V tem primeru mora društvo voditi naslednje knjigovodske listine in evidence:
 - temeljno poslovno knjigo (glavno knjigo in dnevnik),
 - pomožne poslovne knjige (blagajniški dnevnik, analitično evidenco kupcev in dobaviteljev),
 - register osnovnih sredstev,
 - izpiske o spremembah stanja na računih pri bankah,
 - kontni načrt.

Po načelu dvostavnega knjigovodstva mora društvo v poslovnih knjigah najmanj zagotoviti konte, ki so potrebni za letno izkazovanje premoženjsko-finančnega stanja v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida. Društvo določi konte skladno s kontnim načrtom, ki ga predpiše Slovenski inštitut za revizijo, in s svojimi potrebami (Čižman, 2009, str. 255). Vsak konto ima svojo številko, ta pa izhaja iz kontnega načrta. Kontni načrt vsebinsko ureja posamezne konte v razredu, skupine, analitične in sintetične konte. V Sloveniji je kontni načrt urejen po desetiškem sistemu.

Tabela 3: Kontni okvir za društva in invalidske organizacije

RAZRED 0	Naložbe in dolgoročna sredstva
RAZRED 1	Kratkoročna sredstva, naložbe in aktivne časovne razmejitev
RAZRED 2	Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev
RAZRED 3	Zaloge
RAZRED 4	Stroški in odhodki
RAZRED 7	Prihodki
RAZRED 8	Ugotovitev izida poslovanja
RAZRED 9	Lastni in tuji viri sredstev

Vir: Slovenski inštitut za revizijo (Ur. l. RS, št. 22/2007).

Poslovne knjige se vodijo za poslovno leto, ki je enako koledarskemu. Za vodenje se lahko uporablja računalniški program ali se vodijo ročno. V poslovne knjige se vnašajo začetna stanja in poslovne spremembe po načelu urejenosti in ažurnosti. Društvo lahko vodi temeljne in pomožne knjige. Med temeljne knjige se uvrščata dnevnik in glavna knjiga. Pomožne knjige so: knjigi prejetih in izdanih računov, knjigi terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev, register opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev ... Katere poslovne knjige bo društvo vodilo, je odvisno od njegove velikosti in odločitve, za kateri sistem knjigovodstva se posamezno društvo opredeli.

Vsa društva, ki imajo v lasti ali finančnem najemu osnovna sredstva, pa morajo ne glede na izbrani način vodenja poslovnih knjig voditi register osnovnih sredstev. Vanj vpišejo registrsko številko osnovnega sredstva, datum pridobitve, ime, podatke o listini pridobitve, prvotno nabavno vrednost in podatke o odtujitvi.

Društvo v poslovnih knjigah ali posebnih evidencah izkazuje podatke o porabi namenskih javnih sredstev in drugih sredstev, prejetih za delovanje, za izvajanje posebnih socialnih programov in naložb. Poslovne knjige morajo biti v času delovanja društva na njegovem sedežu ali v kraju delovanja, ki je registrirano. Če poslovne knjige vodi knjigovodski servis, pa so lahko tudi pri njem.

4.2.2 Letna poročila društev

Zakon o društvih določa, da mora društvo za poslovno leto, ki je enako koledarskemu, sestaviti letno poročilo, ki vsebuje:

- bilanco stanja, ki izkazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na koncu obračunskega obdobja, s pojasnili,
- izkaz poslovnega izida, ki izkazuje stroške, donose, prihodke in presežek prihodkov ali odhodkov v obračunskem obdobju, s pojasnili,
- prilogo k izkazu poslovnega izida, ki prikazuje obseg pridobitne dejavnosti društva v obračunskem obdobju s pojasnili,
- poročilo o poslovanju, ki vsebuje opis poslovanja društva v obračunskem obdobju, in
- revizorjevo oceno, če je društvo zavezano k reviziji.

Društvo sestavi letno poročilo na podlagi podatkov, ki jih ima izkazane v poslovnih knjigah, in popisa, ki ga opravi na koncu obračunskega obdobja. Letno poročilo mora sprejeti zbor članov društva in je veljavno, če je bil pred sprejetjem opravljen notranji nadzor nad finančnim in materialnim poslovanjem društva (Čižman, 2009, str. 254).

Društvo mora letno poročilo pripraviti do 31. marca tekočega leta za preteklo poslovno leto in ga predložiti pristojni Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Ajpes). Društva zagotavljajo letna poročila za državno statistiko in za zagotavljanje javnosti podatkov. V primeru, da je društvo zavezano k reviziji, pa

se letno poročilo predloži skupaj z oceno revizorja do 31. avgusta za preteklo poslovno leto.

4.2.2.1 Bilanca stanja po SRS 33 (2007)

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje višino in strukturo sredstev in obveznosti do virov sredstev podjetja na določen dan (Hočevnar et al., 2001, str. 201). Podatki v obrazcu se izkazujejo v evrih brez centov. Obrazec vsebuje podatke o stanju sredstev in obveznosti do njihovih virov za tekoče in preteklo obračunsko obdobje. Podlaga za sestavitev bilance stanja so poslovne knjige. S popisom dosežemo, da se knjigovodski podatki o sredstvih in obveznostih do njihovih virov ne razlikujejo od dejanskih. Le tako usklajeni podatki so lahko podlaga za sestavitev bilance stanja (Zupančič et al., 2006, str. 11).

Društva, ki uporabljajo SRS 33 (2007), kot tudi tista, ki uporabljajo splošne računovodske standarde, imajo predpisano obliko bilance stanja. Po SRS 33 (2007) mora bilanca stanja imeti najmanj postavke, prikazane v tabeli 4.

Tabela 4: Bilanca stanja po SRS 33

Aktiva	Pasiva
Sredstva	Obveznosti do virov sredstev
A. Dolgoročna sredstva I. Neopredmetena sredstva in dolgor. aktivne časovne razmejitve II. Opredmetena osnovna sredstva III. Naložbene nepremičnine IV. Dolgoročne finančne naložbe V. Dolgoročne poslovne terjatve VI. Odložene terjatve za davek B. Kratkoročna sredstva I. Sredstva (skupina za odtujitev) za prodajo II. Zaloge III. Kratkoročne finančne naložbe IV. Kratkoročne poslovne terjatve V. Denarna sredstva C. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	A. Sklad I. Društveni sklad II. Presežek iz prevrednotenja B. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve C. Dolgoročne obveznosti I. Dolgoročne finančne obveznosti II. Dolgoročne poslovne obveznosti III. Odložene obveznosti za davek Č. Kratkoročne obveznosti I. Obveznosti, vključene v skupino za odtujitev II. Kratkoročne finančne obveznosti III. Kratkoročne poslovne obveznosti IV. Kratkoročni dolgovi do članov D. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Vir: Slovenski računovodski standard 33 (2007).

V nadaljevanju bomo na kratko predstavili posamezne postavke iz bilance stanja¹.

SREDSTVA predstavljajo seštevek aktive, ki je sestavljena iz naslednjih postavk:

- **Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve**

Ta postavka izkazuje knjigovodsko vrednost neopredmetenih sredstev in aktivnih časovnih razmejitev na dan bilanciranja, ki je razlika med nabavno vrednostjo ter nabranim popravkom vrednosti in morebitnimi oslavitvami, ter knjigovodsko vrednost dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev. Med neopredmetena sredstva spadajo računalniški programi, druge premoženjske pravice, usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva in druga neopredmetena sredstva. V tej postavki se izkažejo tudi predujmi, dani za nakup neopredmetenih sredstev. Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev se zmanjšuje posredno z letnimi popravki, ugotovljenimi na osnovi amortizacijski stopenj, ki jih društvo vnaprej izračuna na podlagi ocenjenih dob koristnosti. Društvo lahko neopredmetena sredstva, ki imajo vrednost do 500 EUR, obravnava in izkazuje kot neopredmetena sredstva ali pa kot strošek v obdobju, v katerem se pojavijo.

- **Opredmetena osnovna sredstva**

Opredmetena osnovna sredstva zajemajo knjigovodsko vrednost na dan bilanciranja, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. V tej postavki se izkažejo tudi predujmi, dani za nakup opredmetenih osnovnih sredstev. Med opredmetena osnovna sredstva spadajo zemljišča, zgradbe, oprema, drobni inventar in druga opredmetena sredstva.

- **Naložbene nepremičnine**

Zajemajo knjigovodsko vrednost opredmetenih naložbenih nepremičnin na dan bilanciranja, ki je razlika med njihovo nabavno vrednostjo in njihovim nabranim popravkom nabavne vrednosti. V tej postavki se izkažejo tudi predujmi, dani za nakup naložbenih nepremičnin. Naložbene nepremičnine so zemljišča, ki jih ima društvo za povečanje vrednosti dolgoročnih naložb. Med naložbene nepremičnine se uvrščajo tudi zgradbe v lasti ali finančnem najemu.

- **Dolgoročne finančne naložbe**

Vpišemo zneske knjigovodske vrednosti finančnih naložb v obliki danih dolgoročnih posojil in depozitov ali nakupa dolgoročnih vrednostnih papirjev in terjatev, zmanjšane za oblikovane popravke oziroma oslavitve.

¹ Povzeto po Čížman (2010, str. 253–266).

- **Dolgoročne poslovne terjatve**

Ta postavka zajema knjigovodsko stanje dolgoročnih poslovnih terjatev, ki so blagovni krediti, dani predujmi, varščine, terjatve iz finančnega najema in druge terjatve.

- **Odložene terjatve za davek**

V tej postavki se izkazuje knjigovodska vrednost odloženih terjatev za davek.

- **Sredstva (skupina za odtujitev) za prodajo**

V to skupino uvrščamo knjigovodsko vrednost sredstev, ki so bila prenesena iz kontov opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin ter so namenjena prodaji. Sredstva za prodajo so nekratkoročna sredstva.

- **Zaloge**

Zajemajo knjigovodsko vrednost materiala in blaga ter zalog proizvodov in nedokončane proizvodne, ki smo jo ugotovili iz stanj na ustreznih kontih zalog ali iz popisnega lista ob koncu obračunskega obdobja.

- **Kratkoročne finančne naložbe**

Izkazujejo se po knjigovodski vrednosti na dan bilanciranja. Med kratkoročne finančne naložbe spadajo kratkoročna dana posojila, dani depoziti pri banki in finančnih inštitucijah, naložbe v delnice, deleže in druge vrednostne papirje ter kupljene terjatve in menice, prejete za zavarovanje posojil.

- **Kratkoročne poslovne terjatve**

Zajemajo knjigovodsko vrednost kratkoročnih terjatev do članov, kratkoročnih terjatev, povezanih s finančnimi prihodki, kratkoročnih terjatev do kupcev in drugih kratkoročnih poslovnih terjatev.

- **Denarna sredstva**

Sem vpisujemo vsa denarna sredstva v gotovini, na računih in drugih, s katerimi razpolaga društvo na dan 31. december obračunskega obdobja. Znesek mora biti usklajen z bančnimi izpiski ter s stanjem v blagajniški knjigi in popisnem listu.

- **Kratkoročne aktivne časovne razmejitev**

Zajemajo znesek kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev, ki jih ima društvo za prenos v naslednje obračunsko obdobje. V to postavko uvrščamo kratkoročne

odložene stroške ter kratkoročno nezaračunane prihodke. Gre za izdatke, ki še niso stroški, ter prihodke, ki še niso mogli biti zaračunani.

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV predstavljajo seštevek pasive, ki je sestavljena iz naslednjih postavk:

- **Društveni sklad**

Zajema ustanovitveno vlogo, presežek prihodkov, razporejen za določene namene, nerazporejen presežek prihodkov in nepokrit presežek odhodkov. Društvo ima lahko v okviru društvenega sklada tudi rezerve ter namenske sklade za izobraževanje, socialne in druge namene. Društveni sklad se na podlagi poslovnega izida društva v obračunskem obdobju poveča za presežek prihodkov ali zmanjša za presežek odhodkov.

- **Presežek iz prevrednotenja**

Uporabljajo le društva, ki uporabljajo splošne računovodske standarde, saj se po SRS 33 nobena sredstva ne prevrednotujejo.

- **Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve**

Zajemajo zneske rezervacij, oblikovanih z vnaprejšnjim vračunavanjem stroškov oziroma odhodkov in zneske dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev. Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami se izkazujejo odloženi prihodki, ki bodo v obdobju, daljšemu od enega leta pokrili predvidene odhodke.

- **Dolgoročne finančne obveznosti**

Ta postavka zajema zneske dolgoročnih posojil, dobljenih na podlagi posojilni pogodb in izdanih dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev na dan bilanciranja.

- **Dolgoročne poslovne obveznosti**

V to postavko uvrščamo zneske dobljenih dolgoročnih blagovnih kreditov, dolgoročnih prejetih predujmov in varščin ter drugih dolgoročnih poslovnih dolgov na dan bilanciranja.

- **Odložene obveznosti za davek**

Zajemajo zneske obdavčljivih začasnih razlik. Društvo pripozna odložene obveznosti za davek na podlagi zneska, za katerega se pričakuje, da bo plačan v prihodnosti z uporabo davčnih stopenj oziroma davčnih predpisov, veljavnih na dan bilance stanja.

- **Obveznosti, vključene v skupino za odtujitev**

To so zneski obveznosti, ki so povezani s sredstvi za prodajo.

- **Kratkoročne finančne obveznosti**

Ta postavka zajema zneske kratkoročnih posojil, dobljenih na podlagi posojilnih pogojev in izdanih kratkoročnih dolžniških vrednostnih papirjev na dan bilanciranja.

- **Kratkoročne poslovne obveznosti**

Zajemajo zneske kratkoročnih dolgov do članov, dobaviteljev, kratkoročnih dolgov do kupcev za prejete predujme in varščine ter drugih kratkoročnih dolgov iz poslovanja na dan bilanciranja.

- **Kratkoročni dolgovi do članov**

Sem uvršamo zneske kratkoročnih obveznosti do dobaviteljev, kratkoročnih obveznosti do kupcev za prejete predujme in varščine, kratkoročnih obveznosti iz poslovanja za tuj račun, kratkoročnih obveznosti do zaposlencev, kratkoročnih obveznosti, povezanih s finančnimi odhodki, ter drugih kratkoročnih dolgov iz poslovanja na dan bilanciranja.

- **Kratkoročne pasivne časovne razmejitve**

Zajemajo zneske vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov za obdobje 12 mesecev, za katere še niso nastale obveznosti, in zneske kratkoročno odloženih prihodkov, za katere so že nastale terjatve ali so že bili plačani, vendar še niso izpolnjeni pogoji za njihovo pripoznanje.

4.2.2.2 Izkaz poslovnega izida po SRS 33 (2007)

Izkaz poslovnega izida je poleg bilance stanja temeljni računovodski izkaz, ki ga mora društvo sestaviti na koncu poslovnega leta. Društva, ki sestavljajo izkaz poslovnega izida po SRS 33 (2007) morajo imeti najmanj postavke iz tabele 5.

Tabela 5: Izkaz poslovnega izida po SRS 33

Stroški	Prihodki
1. Stroški porabljenega materiala in prodanega trgovskega blaga	1. Prihodki od dejavnosti
a) Nabavna vrednost nabavljenega materiala in trgovskega blaga	a) dotacije iz Fundacije za financiranje invalidskih humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji
b) Povečanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga	b) dotacije iz proračunskih in drugih javnih sredstev
c) Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga	c) dotacije iz drugih fundacij, skladov in ustanov
2. Stroški storitev	č) donacije drugih pravnih in fizičnih oseb
3. Stroški dela	d) prispevki uporabnikov posebnih socialnih programov
4. Dotacije drugim pravnim osebam	e) članarine in prispevki članov
5. Odpisi vrednosti	f) prihodki od prodaje trgovskega blaga storitev in proizvodov
6. Finančni odhodki	g) ostali prihodki od dejavnosti
7. Drugi odhodki	2. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
8. Davek od dohodkov	3. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvod in nedokončane proizvodnje
9. Odloženi davki	4. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve
10. Presežek prihodkov obračunskega obdobja	5. Donosi od dejavnosti (1+2-3+4)
	6. Finančni prihodki
	7. Drugi prihodki
	8. Presežek odhodkov obračunskega obdobja
	9. Kritje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj

Vir: Slovenski računovodski standard 33 (2007).

Kratek opis posameznih postavk izkaza poslovnega izida:²

- **Stroški porabljenega materiala in prodanega trgovskega blaga**

Stroški se ugotovijo tako, da se od vrednosti zalog na začetku obračunskega obdobja, povečane za vrednost nabav v obračunskem obdobju, odšteje vrednost zalog na koncu obračunskega obdobja. Med stroške materiala spadajo stroški materiala, ki je bil porabljen pri opravljanju storitev in proizvodnji proizvodov, stroški energije, stroški nadomestnih delov in materiala za vzdrževanje, stroški drobnega inventarja, stroški pisarniškega materiala in strokovne literature ter drugi stroški materiala.

- a) **Nabavna vrednost nabavljenega materiala in trgovskega blaga**

To je vrednost materiala in trgovskega blaga, nabavljenega v obračunskem obdobju, obračunanega po nakupnih cenah.

- b) **Povečanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga**

To je razlika med (večjo) vrednostjo zalog materiala in trgovskega blaga na koncu obračunskega obdobja ter njihovo vrednostjo na začetku obračunskega obdobja.

- c) **Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga**

To je razlika med (večjo) vrednostjo zalog materiala in trgovskega blaga na začetku obračunskega obdobja ter njihovo vrednostjo na koncu obračunskega obdobja.

- **Stroški storitev**

Zajemajo vrednosti v obračunskem obdobju opravljenih storitev drugih pravnih in fizičnih oseb, ki bremenijo poslovni izid v obračunskem obdobju. Med stroške storitev se štejejo stroški storitev, namenjenih opravljanju dejavnosti društva, stroški storitev v zvezi vzdrževanjem osnovnih sredstev, stroški najemnin, stroški plačilnega prometa, bančnih storitev in zavarovanja, povračila stroškov službenih potovanj zaposlencev, povračila stroškov članom in drugim fizičnim osebam, stroški po pogodbi o delu, avtorski honorarji, sejnine in podobno.

- **Stroški dela**

Ta postavka zajema plače, nadomestila plač, ki bremenijo društvo, prejemke in povračila stroškov, ki pripadajo zaposlenim na podlagi delovnega razmerja, vrednosti daril, bonitet in nagrad zaposlenim ter dajatve, ki se obračunavajo od naštetih prejemkov in bremenijo društvo.

² Povzeto po Čížman (2010, 267–271).

- **Dotacije drugim pravnim osebam**

Tu gre za zneske sredstev, ki jih društvo prenese drugim društvom, zvezam društev ali drugim pravnim osebam (na primer dobrodelnim in humanitarnim organizacijam) v skladu z aktom. Prejemnik mora za prejeti znesek izkazati prihodke.

- **Odpisi vrednosti**

Zajemajo zneske stroškov amortizacije, prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri neopredmetenih sredstvih, opredmetenih osnovnih sredstvih in drugih postavkah.

- **Finančni odhodki**

Med finančnimi odhodki se izkazujejo odhodki iz obresti, odhodki, nastali pri uskladitvi obveznosti, finančnih naložb na podlagi pogodb in drugih pravnih podlag, odhodki iz tečajnih razlik, odhodki iz oslabitve in odprave pripoznanja finančnih naložb ter drugi finančni odhodki.

- **Drugi odhodki**

Ta postavka zajema zneske denarne kazni, odškodnine in druge neobičajne postavke ter ostale stroške, ki se ne izkazujejo v drugih skupinah stroškov. V tej skupini se izkazujejo tudi davki, prispevki, takse in druge dajatve, ki jih plačuje društvo iz svojih prihodkov, razen tistih, ki so stroški dela ali pa so del stroškov nabavne vrednosti materiala, storitev, blaga ali osnovnih sredstev.

- **Davek od dohodka pravnih oseb**

Zajema znesek obveznosti za plačilo tega davka, ki ga ugotovi društvo za obračunsko obdobje.

- **Presežek prihodkov obračunskega obdobja**

Presežek prihodkov je razlika med (večjimi) prihodki in odhodki v obračunskem obdobju, zmanjšana za obračunani davek od dohodkov pravnih oseb.

- **Prihodki od dejavnosti**

Zajemajo zneske članarin, prostovoljnih prispevkov članov, dotacij iz fundacij oziroma ustanov, dotacij iz proračunskih sredstev, donacij pravnih in fizičnih oseb, prihodke od prodaje materiala, proizvodov, trgovskega blaga in storitev ter druge prihodke, dosežene z opravljanjem dejavnosti, ki se nanašajo na obračunsko obdobje.

- **Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje**

Ta postavka zajema razliko med (večjo) vrednostjo zalog gotovih proizvodov in nedokončanih proizvodov in storitev na koncu obračunskega obdobja ter vrednostjo teh zalog na začetku obračunskega obdobja.

- **Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje**

To je razlika med (večjo) vrednostjo zalog gotovih proizvodov in nedokončanih proizvodov in storitev na začetku obračunskega obdobja ter vrednostjo teh zalog na koncu obračunskega obdobja.

- **Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve**

Ta vrstica zajema proizvode, ki jih ustvari društvo, in storitve, ki jih opravi društvo ter jih nato zajame med svoja opredmetena ali neopredmetena osnovna sredstva.

- **Donosi od dejavnosti**

Se ugotovijo tako, da se poslovni prihodki popravijo za razliko med (večjo) vrednostjo zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev na koncu obračunskega obdobja ter vrednostjo teh zalog na začetku obračunskega obdobja.

- **Finančni prihodki**

Sem spadajo prihodki od obresti, prihodki, nastali pri uskladitvi terjatev in obveznosti zaradi pogodbenih določb, prihodki iz tečajnih razlik in drugih finančnih prihodkov, ki se nanašajo na obračunsko obdobje.

- **Drugi prihodki**

Zajemajo zneske neobičajnih postavk, prejete pogodbene kazni in odškodnine ter ostale prihodke, ki se ne izkazujejo v drugih skupinah prihodkov.

- **Presežek odhodkov**

Presežek odhodkov je razlika med (večjimi) odhodki in prihodki v obračunskem obdobju.

- **Kritje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj**

Ta postavka zajema tisti znesek presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj, ki ga društvo nameni za pokrivanje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja.

4.2.2.3 Pojasnila k računovodskim izkazom

Društva morajo v skladu z zakonom pripraviti tudi pojasnila k računovodskim izkazom ter v njih prikazati bistvene postavke bilance stanja in izkaza poslovnega izida ter pojasniti metode vrednotenja posameznih postavk. Zelo pomembno je, da društva razkrijejo spremembe metod vrednotenja računovodskih kategorij glede na preteklo leto. Društva, ki so zavezana k reviziji, morajo pripraviti podrobna in obsežna poročila, pri ostalih društvih pa so lahko pojasnila krajša in bolj enostavna, vendar naj poleg posameznih pomembnih postavk bilance stanja in izkaza poslovnega izida obsegajo še naslednja pojasnila:

- glede ureditve materialnega in finančnega poslovanja v internih aktih, saj Zakon o društvih določa, da mora društvo zagotoviti podatke o svojem finančnem in materialnem poslovanju na način in v obliki, ki jo določi v svojem aktu v skladu z zakonom in računovodskim standardom za društva;
- glede uporabe slovenskih računovodskih standardov, ali društvo uporablja SRS 33 ali le splošne računovodske standarde;
- glede načina vodenja knjig, društvo mora pojasniti, kako vodi knjige: poenostavljeno, enostavno ali dvostavno.
- glede ločenega vodenja knjig za pridobitno in nepridobitno dejavnost, saj mora društvo ločeno voditi in izkazovati podatke o finančnem in materialnem poslovanju iz pridobitne dejavnosti;
- glede porabe presežka prihodkov nad odhodki;
- glede računovodskih usmeritev in sprememb posameznih računovodskih kategorij;
- glede notranjega finančnega nadzora in pojasnila glede popisovanja ter usklajevanja knjigovodskega stanja z dejanskim stanjem.

V računovodskem poročilu morajo društva razkriti tiste postavke, ki so določene v pravilniku. Ti računovodski podatki in informacije se pojavljajo in prepletajo tudi v posameznih delih poslovnega poročila.

4.2.2.4 Poslovno poročilo

Poleg računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom mora predsednik društva pripraviti tudi poročilo o poslovanju. V tem poročilo vodstvo društva predstavi poslovanje društva v poslovnem letu, predvsem uresničevanje zastavljenih ciljev in načrt delovanja društva v prihodnje. Najpomembnejši deli poslovnega poročila so (Čižman, 2010, str. 272–273):

1. **splošni del**, ki vsebuje
 - predstavitev društva,
 - kratek opis njegovega razvoja,
 - predstavitev njegovega vodstva,
 - predstavitev njegovih pomembnejših organov,
 - kratek pregled njegove dejavnosti in

- kratek opis gospodarskih, monetarnih, fiskalnih in drugih vplivov na njegovo delovanje.
2. **posebni del**, ki vsebuje:
- opisna poročila o izvedbi njegovih programov, dejavnosti, projektov, ter
 - poročilo o doseženih ciljih in rezultatih.
3. **zaključni del**, ki vsebuje
- datum sprejetja letnega poročila v ustreznem organu društva,
 - datum in kraj nastanka letnega poročila ter
 - podpise oseb, ki so odgovorne za pripravo letnega poročila.

4.3 DAVČNA OBRAVNAVA DRUŠTEV

Sama zakonodaja, ki se nanaša na društva, se je v preteklih letih zelo spremenila in zaostрила. Pomembne spremembe je prinesel nov Zakon o društvih (ZDru-1, Ur. l. RS, št. 61/2006), ki je poleg sprememb na področju dejavnosti prinesel novosti v davčni in računovodski obravnavi poslovanja društev. Poleg omenjenega zakona pa je zaostрил zadeve tudi nov Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2, Ur. l. RS, št. 117/2006).

4.3.1 Davek od dohodkov pravnih oseb

Društva so kot pravne osebe zasebnega prava tudi zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). V skladu s 3. členom ZDDPO-2 (Ur. l. RS, št. 117/2006) so davčni zavezanci pravne osebe domačega (razen Republike Slovenije in lokalnih skupnosti) in tujega prava pa tudi družbe oziroma združenja oseb po tujem pravu, ki so brez pravne osebnosti in niso zavezanci za dohodnino. Zavezanci so v davčnem pomenu rezidenti in nerezidenti. Rezidenti so, če imajo sedež v Sloveniji in če imajo kraj dejanskega delovanja posloводства v Sloveniji, sedež pa v kaki drugi državi. Nerezidenti pa so osebe tujega prava, ki v Sloveniji ustvarjajo prihodke v poslovni enoti oziroma prek nje ali pa dosegajo le posamezne dohodke.

Davka so v skladu z 9. členom ZDDPO-2 oproščene pravne osebe, kot so zavod, društvo, ustanova, verska skupnost, politična stranka, zbornica, reprezentativni sindikat, ki so v skladu s posebnim zakonom ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti in dejansko poslujejo skladno z namenom ustanovitve in delovanja. Ti zavezanci pa so dolžni plačati davek od pridobitne dejavnosti. Kaj se šteje za pridobitno oziroma nepridobitno dejavnost, določata Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. RS, št. 109/2007) in Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. RS, št. 68/2009).

Pridobitna dejavnost je tista, pri kateri je izpolnjen vsaj eden od pogojev:

- dejavnost se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička ali
- zavezanec z opravljanjem dejavnosti na trgu konkurira drugim zavezancem.

V obračunu davka od dohodkov pravnih oseb društva izkazujejo le obdavčljive prihodke in davčno priznane odhodke. Tudi društva, ki imajo le dohodke iz nepridobitne dejavnosti, so dolžna oddati obračun, vendar bo v tem primeru davčna osnova za davek enaka nič. Davek od dohodka pravnih oseb se za leto 2009 plačuje po stopnji 21 %, za leto 2010 pa po stopnji 20 %.

4.3.2 Davek na dodano vrednost

Zakon o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št.117/2006) pravi, da je davčni zavezanec tista pravna oseba, ki kjer koli neodvisno opravlja katero koli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen ali rezultat njenega opravljanja. Davčni zavezanec za davek na dodano vrednost pa postane vsaka pravna oseba, ki v obdobju zadnjih 12 mesecev preseže 25.000 EUR obdavčljivega prometa. V tem primeru se mora tudi društvo prijaviti davčnemu organu zaradi vpisa v register zavezancev za DDV. Tista društva, ki ne presegajo meje obdavčljivega prometa, pa lahko prostovoljno podajo vlogo davčnemu organu za vpis v register.

Društva v večini primerov opravljajo nepridobitno dejavnost, od katere ne obračunavajo DDV. Če pa društva poleg nepridobitne dejavnosti opravljajo še pridobitno dejavnost, morajo izračunati odbitni delež vstopnega DDV, za katerega mu je priznana pravica do odbitka. V primeru, da je društvo zavezanec za davek na dodano vrednost, pa mora ta davek obračunati v vseh primerih, ki so določeni z zakonom, in ima enako kot drugi davčni zavezanci tudi pravico do vstopnega davka, ki zmanjšuje njegovo obveznost za plačilo obračunanega davka na dodano vrednost.

Poglejmo nekaj prihodkov društev v povezavi z davkom na dodano vrednost:

Donacije so opredeljene kot prostovoljni prispevki pravnih in fizičnih oseb, ki za dana sredstva ne pričakujejo blaga ali storitve. Pri donacijah gre za promet, ki ne sodi v ureditev DDV.

Članarine podrobno obravnava 16. člen Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 141/06), ki govori o tem, da se od članarin ne obračunava DDV, če prejeta članarina ne predstavlja plačila za opravljanje enake ali podobne dejavnosti, kot jo opravlja drug davčni zavezanec. Od članarin, ki jih prejema nepridobitne organizacije, se DDV ne plačuje, če ni verjetno, da oprostitev DDV vodi k izkrivljanju konkurence, razen če članarina predstavlja plačilo za dobavo blaga oziroma storitev. V primeru, da članarino sestavlja neobdavčljiv in obdavčljiv del, pa mora društvo sprejeti merila za razmejitev.

Dotacije iz proračuna so sredstva, ki jih država ali občina nameni društvu za izvajanje njene dejavnosti ali posameznih programov. Ker niso neposredno povezane s prometom blaga oziroma storitev, saj promet ni opravljen ne državi ali občini, ampak članom društva, so izvzete iz obveznosti za obračun DDV in so neobdavčljive.

4.3.3 Dohodnina

Za izvajanja Zakona o dohodnini je ključni kriterij glede presoje o obdavčitvi posameznega dohodka fizične osebe status te fizične osebe oziroma razmerje, na podlagi katerega fizična oseba pridobiva določene osebne prejemke oziroma dohodke. Najprej opredelimo, ali gre za fizično osebo, ki je pri davčnem zavezancu v rednem delovnem razmerju, ali pa gre za fizične osebe, ki pri davčnem zavezancu niso v rednem delovnem razmerju. Pri vsakem osebnem prejemki je treba opredeliti, za kakšno vrsto prejemka gre, in pri tem ustrezno odvesti predpisane dajatve.

Poznamo več vrst izplačil osebnih prejemkov:

Osebni dohodki

Osebne dohodke društvo izplačuje mesečno vsem redno zaposlenim v društvu. Pri tem mora obračunati prispevke in dohodnino. Dohodnina se izračuna na podlagi stopenj, ki jih določa Zakon o dohodnini (ZDoh-2) v 122. členu. Vsako leto konec leta Vlada RS v skladu s 118. in 122. členom ZDoh-2 izda poseben Pravilnik o dohodninskih olajšavah in lestvici dohodnine, s katerim prilagodi zneske olajšav in dohodninsko lestvico rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Dohodninska lestvica ima le tri razrede in torej tri stopnje. Najnižja je 16 %, srednja je 27 %, najvišja pa 41 %.

Podjemne pogodbe

Društvo lahko s fizično osebo sklene podjemno pogodbo za začasna dela. V skladu z Zakonom o dohodnini se obračuna akontacija dohodnine v višini 25 %, davčna osnova znaša bruto znesek, zmanjšan za 10 % normiranih stroškov. Društvo mora obračunati še prispevek za zdravstvo, prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v višini 6 % in poseben davek na določne prejemke v višini 25 %. Vsi prispevki in davki se obračunajo od bruto osnove.

Pogodbe o avtorskem delu

Po Zakonu o dohodnini se za osebne prejemke, dosežene na podlagi pogodbe o avtorskem delu, obračuna akontacija dohodnine v višini 25 %, davčna osnova za akontacijo dohodnine je bruto znesek, zmanjšan za 10 % normiranih stroškov. Pogodba o avtorskem delu mora biti sklenjena v skladu z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah.

Nagrade članom društva in drugim osebam, ki delujejo v dobro društva

Tudi nagrade so obdavčene in jih ni mogoče izplačati, ne da bi plačali dohodnino. Društvo, ki želi v skladu s svojimi akti izplačati nagrado članom, mora izplačilo pripraviti tako, da neto znesek nagrade preračuna v bruto znesek s faktorjem 1,3333 in nato od bruto zneska nagrade obračuna dohodnino v višini 25 %.

Povračila stroškov prevoza, nočitve in dnevnice

Dohodnina se ne plačuje od povračila stroškov prevoza, nočitve in dnevnice, če sta izpolnjena naslednja dva pogoja: fizična oseba sodeluje zaradi uresničevanja ciljev društva in višina povračila ne presega višine, določene z Uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznajo kot odhodek. Pri tem je treba upoštevati Uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugimi odhodki z vsemi njenimi spremembami.

Poleg povračil stroškov prevoza, nočitve in dnevnice se v davčno osnovo na podlagi 108. člena ZDoh-2 (Ur. l. RS, št. 117/2006) ne všteva posamezno darilo, če njegova vrednost ne presega 42 EUR oziroma če skupna vrednost vseh daril, prejetih v davčnem letu od istega darovalca, ne presega 84 EUR. V primeru, da so zneski daril večji, mora društvo obračunati dohodnino in jo plačati.

V primeru, da društvo svojim članom ali drugim izplača denarno pomoč, to ni oproščen dohodek z vidika dohodnine, razen če je društvo registrirano kot humanitarna organizacija, ki deluje v javnem interesu. ZDoh-2 v 20. členu našteva, katere pomoči in subvencije so oproščene plačila dohodnine.

5 RAČUNOVODSTVO DRUŠTVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH CELJE

5.1 PREDSTAVITEV IN DELOVANJE DGN CELJE

Društvo gluhih in naglušnih Celje (v nadaljevanju DGN Celje) je prostovoljno in neodvisno združenje interesno povezanih gluhih in naglušnih oseb. Združuje gluhe in naglušne občane 20 občin Savinjske regije. Z 13 drugimi regijskimi društvi je vključeno v Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) ter preko nje v mednarodne organizacije gluhih in naglušnih. Zveza je nestrankarska, nevladna, strokovna organizacija, ki si prizadeva za enakopraven položaj in pravice gluhih in naglušnih. Temeljni cilj združevanja je ustvarjanje pogojev za popolno vključitev gluhih in naglušnih v življenjsko, družbeno in delovno okolje.

DGN Celje je bilo ustanovljeno leta 1948. V okviru svojega delovanja je izoblikovalo posebne socialne programe, namenjene gluhim in naglušnim, ki so zaradi komunikacijskih ovir izolirani iz normalno slišče populacije. Zaradi okvare sluha imajo gluhe in naglušne osebe velike težave pri sporazumevanju in komunikaciji z okoljem. Društvo je v letu 2003 pridobilo status društva v javnem interesu in status invalidske organizacije, kar mu omogoča večje možnosti za vključevanje, povezovanje in sodelovanje z dejavniki, ki delujejo na področju socialnega varstva na lokalnem, regijskem, nacionalnem in mednarodnem nivoju.

Med trinajstimi regijskimi društvi gluhih in naglušnih je Društvo gluhih in naglušnih Celje edino društvo, ki je ustanovitelj in lastnik invalidskega podjetja za zaključna in obrtna dela Zaupanje, d. o. o., Celje. Namen ustanovitve invalidskega podjetja je bil, da društvo zagotovi delovna mesta za svoje člane, predvsem gluhe in naglušne. Danes je v podjetju redno zaposlenih 11 delavcev, kar 60 % je invalidov, predvsem gluhih in naglušnih.

Član Društva gluhih in naglušnih Celje lahko postane vsak državljan Republike Slovenije, ne glede na okvaro sluha. S članstvom prevzame pravice in obveznosti, ki jih določa statut društva. Članstvo je opredeljeno na redne in častne člane. Redni člani so gluhe in naglušne osebe, ki stalno ali občasno živijo na območju delovanja društva, oz. druge take osebe, če niso sočasno člani drugega društva gluhih in naglušnih. Častni člani pa so polnočutne odrasle osebe, ki stalno ali občasno živijo na območju delovanja društva, če delujejo na katerem od interesnih področjih društva ali kako drugače sodelujejo pri uresničevanju ciljev in nalog društva.

Gluhe in naglušne osebe sodijo med ranljive skupine prebivalcev, saj gluhoti in naglušnosti ne vpliva samo na organ sluha, temveč na celotno osebnost, tako v psihičnem, fizičnem, intelektualnem, emocionalnem in ekonomskem pogledu. Dejavnost javnih služb je v primeru obravnave gluhih in naglušnih oseb otežena, predvsem zaradi komunikacijskih ovir. Društvo gluhih in naglušnih Celje s svojim programom prispeva k zadovoljevanju posebnih potreb gluhih in naglušnih, k

preprečevanju in odpravljanju njihovih socialnih stisk in težav, k zagotavljanju boljše kakovosti njihovega življenja in k njihovemu enakopravnemu vključevanju v družbo.

5.1.1 Dejavnost in socialni programi dela DGN Celje

Društvo je dejavno na različnih področjih. V okviru svoje dejavnosti izvaja naslednje socialne programe:

- usposabljanje za aktivno življenje in delo,
- pomoč pri premagovanju komunikacijskih ovir,
- športno dejavnost,
- kulturno dejavnost,
- informativno dejavnost in
- vzdrževanje hiše in okolice, katere lastnik je društvo.

V nadaljevanju bomo na kratko predstavili programe, ki se izvajajo v društvu.

Usposabljanje za aktivno življenje in delo

Ta program je temeljni in izhaja iz namena ustanovitve društva. Izguba sluha povzroča doživljenjsko komunikacijsko oviro. Gluhota je po ugotovitvi Svetovne zdravstvene organizacije druga najtežja invalidnost. Uporabniki programa so gluhi in naglušni, ki potrebujejo ta program, ker se počutijo odrinjene iz sveta informacij in se ne morejo enakovredno vključevati v javno mrežo tovrstnih storitev na njim prilagojen način. Zato iščejo to pomoč v svoji invalidski organizaciji, ki v svojem okolju edina nudi prilagojeno posebno komunikacijo z gluho in naglušno osebo.

Društvo s programom zapolnjuje vrzel v javni mreži. Če programa ne bi izvajalo, bi se bistveno poslabšala socialna varnost uporabnikov. Ogroženo bi bilo funkcioniranje gluhih in naglušnih v njihovem bivalnem in delovnem okolju. Društvo zato namenja pozornost tudi problemu, ki ga zaznava v zadnjih letih in ki lahko v perspektivi ogrozi pogoje za strokovno izvajanje projekta in kritje ostalih potrebnih stroškov za kakovostno izvajanje programa. Največji problem je nestabilno financiranje, ki ga povzroča zmanjševanje sredstev v okviru doseganja glavnega vira, to je sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Sredstva se zmanjšujejo zaradi pojavljanja novih upravičencev do teh sredstev in zaradi zmanjševanja drugih virov, kjer glavnino predstavljajo sredstva občin, ki so s prehodom na javne razpise v večini primerov občutno zmanjšale razpoložljiva sredstva za financiranje teh programov.

Program usposabljanje za aktivno življenje in delo predstavlja nudenje medsebojne pomoči ter izmenjavo izkušenj, skupna prizadevanja za odpravljanje neenakopravnega položaja gluhih in naglušnih, do katerega prihaja v njihovem življenju zaradi invalidnosti. Program je v celoti financiran iz sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (v nadaljevanju FIHO).

Pomoč gluhim in naglušnim pri premagovanju komunikacijskih ovir – tehnični pripomočki

Pri gluhoti je komuniciranje močno ovirano, saj ni mogoče imeti tolmača vedno na razpolago. Z razvojem tehnologije je dostop do informacij prijaznejši, vendar so gluhi edini invalidi, ki nimajo pravice do tehničnih pripomočkov, saj država tega ne omogoča. Zaradi tega se gluhim osebam omogoča sofinanciranje računalniške in druge sodobne opreme z namenom izboljšanja dostopnosti. Gluhim omogoča, da lažje dostopajo do informacij v njim prilagojeni tehniki, in sicer v slovenskem znakovnem jeziku.

Društvo v okviru programa oskrba s tehničnimi pripomočki – pomoč gluhim in naglušnim pri premagovanju komunikacijskih ovir zajema naslednje aktivnosti:

- uporaba računalnika v vsakdanjem življenju za gluhe in naglušne osebe,
- tečaj znakovnega jezika za boljšo komunikacijo med slišječimi in gluhi,
- seznanjanje o novostih ter dostopnosti in cenejših nakupih tehničnih pripomočkov za gluhe in naglušne,
- organiziranje servisa slušnih aparatov,
- seznanjanje z novostmi v slovenskem znakovnem jeziku, naročanje tolmača, obveščanje širše javnosti o pravici gluhih do tolmača, pomoč pri sestavi vloge za pridobitev pravice do tolmača.

Glavni cilj tega programa je gluhim in naglušnim zagotoviti čim lažjo dostopnost do informacij in komunikacij. Ker je socialna struktura gluhih in naglušnih izredno šibka, društvo s tem programom vsaj malo pripomore k izboljšanju njihovega stanja. Program je v celoti financiran iz sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij.

Športna dejavnost

Svet Evrope je posebej za športno dejavnost za ljudi s posebnimi potrebami sprejel dokument in ga ob nameri uveljavljanja, razvijanja in formalne ureditve tega področja kot priporočilo poslal svojim članicam, tudi Sloveniji. Upoštevanje priporočil je odvisno od splošne razvitosti neke države, dosežene ravni športne kulture ter od odnosa do drugačnosti in ozaveščenosti ljudi nasploh.

V Društvo gluhih in naglušnih Celje je športno-rekreativna dejavnost ena najpomembnejših aktivnosti v prostem času in edino področje, na katerem lahko gluhi in naglušni merijo svoje sposobnosti s slišječimi vrstniki, kar je zelo pomembno pri psihosocialnem razvoju in utrjevanju samozavesti.

Program je financiran iz sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter iz drugih sredstev.

Kulturna dejavnost

Namen in cilji tega program so, da se gluhih in naglušnim omogoči aktivno udejstvovanje na kulturnem področju na njim prilagojen način, jim dati možnost kulturnega izražanja ter jim omogočiti, da najdejo novo obliko izražanja, osebnega zadovoljstva.

Ta program je eden izmed dolgoletnih posebnih socialnih programov društva. Društvo ga izvaja že šestdeset let. Financiran je iz sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in iz drugih sredstev.

Informativna dejavnost

Namen programa je, da se zagotoviti medsebojno informiranje med gluhih in naglušnimi člani društva, častnimi člani, drugimi društvi, zvezo, sliščevo javnostjo, pristojnimi ustanovami o temah, ki neposredno zadevajo gluhe in naglušne, ter zagotoviti pogoje za njihovo aktivno vključevanje v družbo.

Cilji informativne dejavnosti so, da se informira gluhe in naglušne o temah, ki neposredno zadevajo gluhe in naglušne, preprečevanje in odpravljanje osebnostne, socialne in psihične izolacije, sposobnost samostojnega prepoznavanja in reševanja problemov, navezovanje stikov z ustrežno javno mrežo, druženje s sebi enakimi in izmenjava izkušenj, potreba po identifikaciji z drugimi gluhih in naglušnimi, aktivno ukvarjanje z lastnim položajem, sodelovanje pri oblikovanju ter pri sprejemanju in izvajanju odločitev, uveljavljanje pozitivnih stališč gluhih in naglušnih do sebe in družbe ter družbe do njih.

Program izhaja iz namena ustanovitve društva, ki uspešno deluje že šestdeset let. Društvo pridobi sredstva za izvajanje programa s strani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij.

Vzdrževanje hiše in okolice, katere lastnik je društvo

V skladu z namenom in ciljem naložbe je društvo zaradi dotrajanosti nadaljevalo s sanacijo strešne kritine in žlebov lastne hiše, v kateri se izvajajo dejavnost društva in posebni socialni programi. Člani društva so pred leti z nad 7000 ur prostovoljnega dela sami zgradili hišo in uredili njeno okolico. V hiši se poleg prostorov društva za izvajanje programa nahajajo prostori invalidskega podjetja Zaupanje, katerega ustanovitelj in lastnik je društvo.

Večina starejših članov se zaveda pomena pridobitve lastnih prostorov in to zavest prenaša tudi na mlajšo generacijo gluhih in naglušnih, ki se skupaj s starši od otroških let redno vključujejo v dogajanja v društvu. Pri izvedbi naložbe so člani društva, kot je bila praksa doslej, sodelovali s prostovoljnim delom. Zahtevnejša dela

pa so bila izvedena s strani strokovnjaka – obrtnika in s sredstvi Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij.

5.1.2 Finančni viri za delovanje društva in izvajanje programov

Da društvo sploh lahko deluje in izvaja programe, potrebuje finančne vire. Društvo gluhih in naglušnih Celje za delovanje in izvajanje programov na lokalni ravni pridobiva finančne vire iz:

- Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS (FIHO),
- proračunskih sredstev (občine),
- članarin,
- prostovoljnih prispevkov,
- donacij in
- drugih prihodkov.

Društvo glavni vir financiranja za delovanje in izvajanje programov vsako leto na podlagi javnega razpisa pridobi iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij.

Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS je bila ustanovljena leta 1998 z namenom, kot je zapisano v 10. členu Odloka o ustanovitvi fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 9/1998), da financira oziroma sofinancira:

- izvajanje posebnih socialnih programov in storitev invalidskih organizacij oziroma programov humanitarnih organizacij za reševanje socialnih stisk in težav oziroma reševanje socialnih potreb posameznikov,
- delovanje invalidskih oziroma humanitarnih organizacij,
- naložbe v osnovna sredstva invalidskih oziroma humanitarnih organizacij in njihovo vzdrževanje.

Društvo s programi zapolnjuje vrzeli v javni mreži. V tabeli 6 so prikazana sredstva, ki jih je FIHO odobril Društvu gluhih in naglušnih Celje v zadnjih treh letih.

Tabela 6: Pregled dotacij FIHA za obdobje 2007–2009

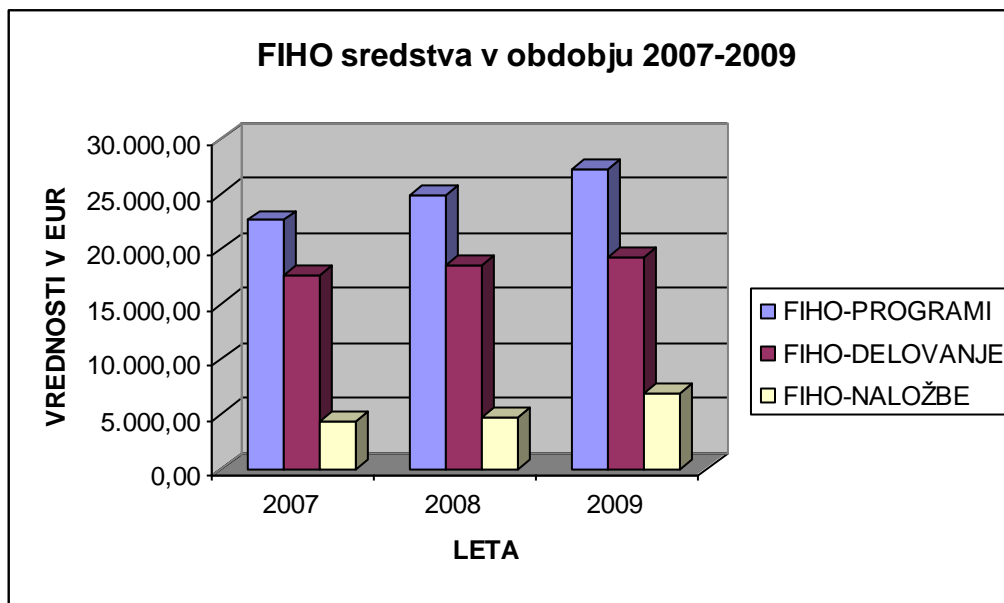
FIHO SREDSTVA NA LOKALNI RAVNI	LETO 2007	LETO 2008	LETO 2009
Posebni socialni programi:	22.636,33	24.899,91	27.328,28
- usposabljanje za aktivno življenje	9.001,39	9.894,40	18.104,66
- tehnični pripomočki	5.455,78	6.601,50	0,00
- športna dejavnost	3.915,03	4.737,19	5.199,19
- informativna dejavnost	2.733,71	1.851,81	2.032,41
- kulturna dejavnost	1.530,42	1.815,01	1.992,02
Delovanje	17.682,95	18.567,10	19.309,78
Naložbe v osnovna sredstva	4.339,82	4.773,80	8.911,60
SKUPAJ SREDSTVA FIHO	44.659,10	48.240,81	55.549,66

Vir: Finančno poročilo DGN Celje (2009).

Kot je razvidno s slike 1, DGN Celje vsako leto pridobi približno 10 do 15 % višja sredstva iz FIHA.

FIHO pridobiva sredstva na podlagi koncesijskih dajatev od prirejanja iger na srečo Loterije Slovenije, Športne loterije, od prihodka igralnic ter občasnih prirediteljev iger na srečo. Do sedaj je bil loterijski vir kar stabilen vir financiranja, vendar se lahko ta sredstva v prihodnosti začnejo krčiti zaradi pojavljanja novih upravičencev do teh sredstev, pojavljajo pa se že tudi primeri vdorov iger na srečo iz tujine. Društvo zato namenja veliko pozornost tudi temu problemu, ki lahko v perspektivi ogrozi pogoje za strokovno izvajanje programa in kritje ostalih potrebnih stroškov za kakovostno izvajanje programa.

Slika 1: Prihodki od dotacij FIHA v obdobju 2007-2009

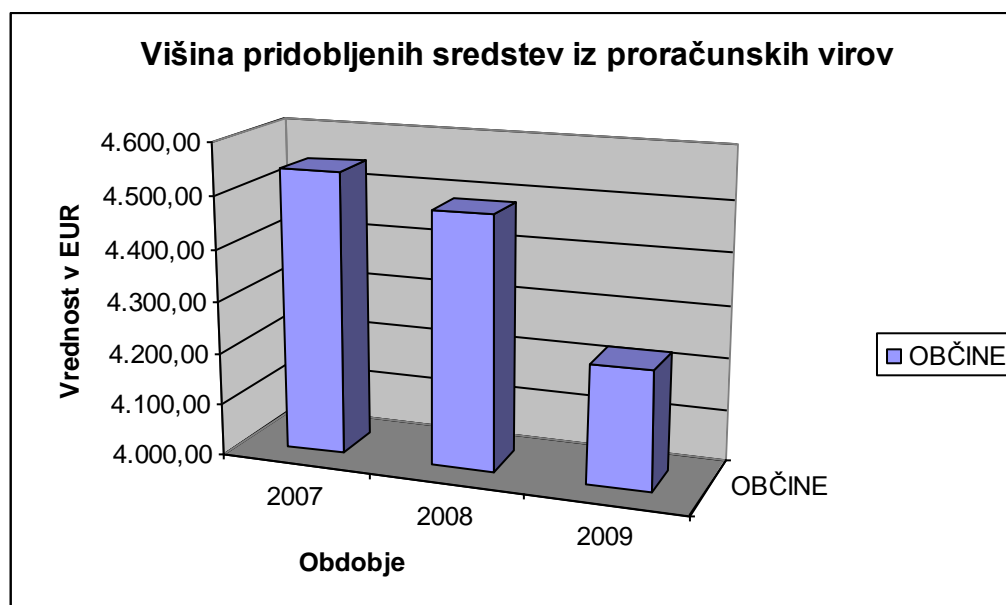

Vir: Tabela 6.

Drugi pomemben vir financiranja DGN Celje naj bi bila proračunska sredstva občin. Kljub dejstvu, da društvo deluje na območju 20 občin Savinjske regije, dotacije društvu iz občinskih virov še zdaleč ne zadostujejo za izvajanje programov. Dolga leta so bile občine med glavnimi financerji društev, saj je društvo pridobivalo več kot 50 % sredstev za svoje delo. V zadnjih letih pa je DGN Celje utrpelo močan upad prihodkov s strani občin. Zaradi ustanavljanja novih občin in ob prehodu na javne razpise se je financiranje iz strani občin zelo zmanjšalo in se iz leta v leto še zmanjšuje. V letu 2008 je znašal delež s strani občin samo 7 % od vseh prihodkov. V letu 2009 pa je še za 1 % manjši.

Na sliki 2 lahko vidimo, kako se proračunska sredstva občin iz leta v leto zmanjšujejo. Če pogledamo leto 2007, vidimo, da je bilo društvo s strani občine financirano v višini 4.500,00 EUR, v letu 2008 v višini 4.480,00 EUR, v letu 2009 pa v višini 4.200,00 EUR.

Slika 2: Prihodki od občin v obdobju 2007–2009

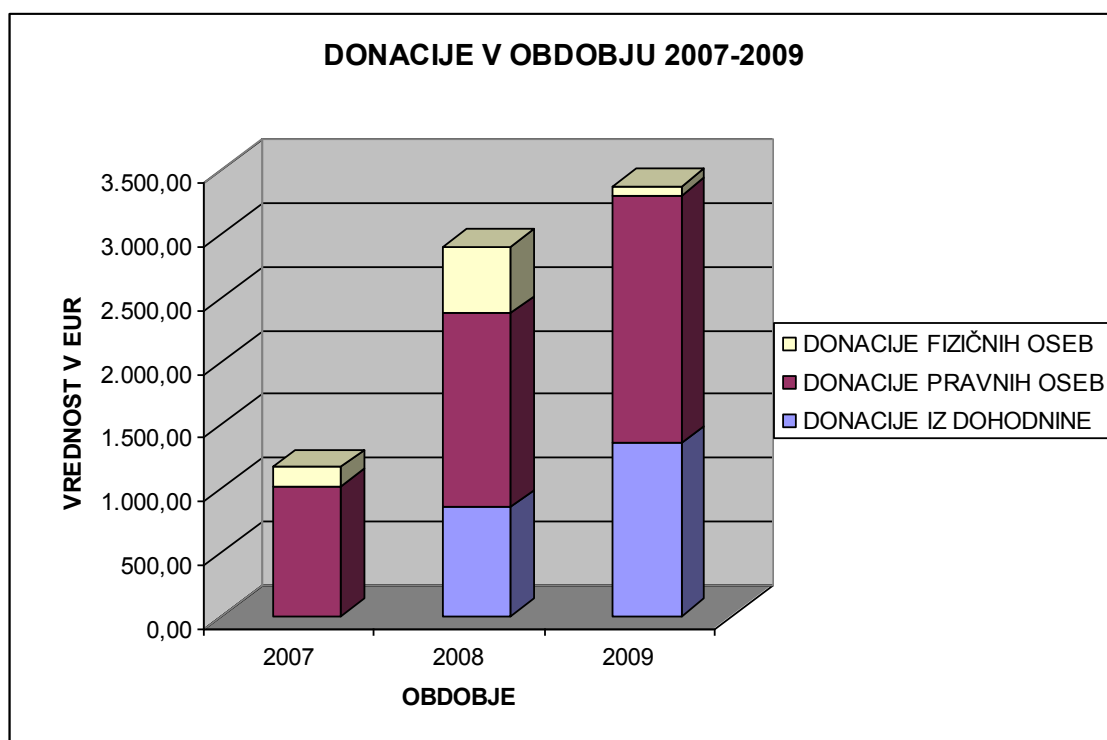

Vir: Finančno poročilo DGN Celje (2009).

Ostali viri financiranja pa so še članarine, prostovoljni prispevki članov, donacije in drugi prihodki. DGN Celje ima okrog 500 članov od tega po navadi članarino vsako leto poravnava 50 % članov. Donacije fizičnih in pravnih oseb se vsako leto spreminjajo. To ni stabilen vir financiranja, vendar je za društvo zelo pomemben. Vlada Republike Slovenije je že leta 2007 sprejela Uredbo o namenitvi dela dohodnine za donacije. Tako lahko davčni zavezanci za dohodnino zahtevajo, da 0,1 % do 0,5 % svoje obračunane dohodnine namenijo za financiranje splošno koristnih namenov. Upravičenci, ki jim je mogoče nameniti del dohodnine, so objavljeni na spletni strani Davčne uprave Republike Slovenije. DGN Celje je na seznamu teh upravičencev in zato nekaj finančnih sredstev dobi tudi iz tega vira.

Slika 3 prikazuje prejete donacije v obdobju 2007–2009. Donacije so se vsako leto povečale. Največji delež za donacije so prispevale pravne osebe, sledijo donacije iz dela dohodnine in fizičnih oseb. Čeprav lahko v skladu z 59. členom Zakona o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2, Ur. l. RS, št. 117/06), ki določa olajšave za donacije, za znesek izplačil v denarju in v naravi za humanitarne, dobrodelne, invalidske, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene, pravne osebe to olajšavo uveljavijo v znesku vseh izplačil za navedene namene, vendar največ do višine 0,3 % obdavčenega prihodka davčnega obdobja in največ do višine davčne osnove davčnega obdobja, se posamezna podjetja v današnjem času zelo previdno odločajo za takšno doniranje. Donacije so zelo nestabilen vir financiranja, saj društvo težko predvideva, koliko teh sredstev bo prejelo s strani pravnih in fizičnih oseb.

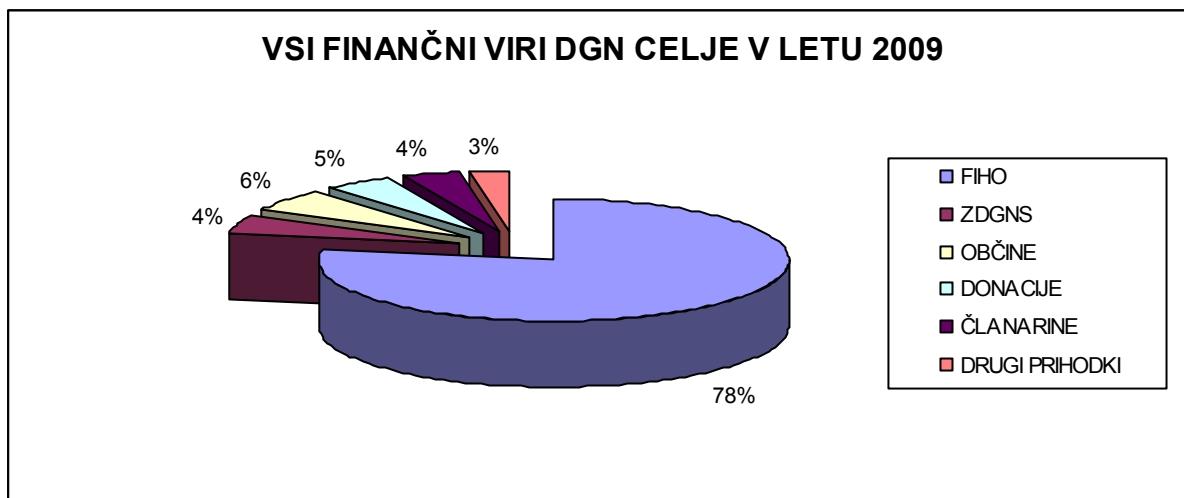
Slika 3: Prihodki od donacij v obdobju 2007–2009

Vir: Finančno poročilo DGN Celje (2009).

Slika 4 prikazuje vse finančne vire Društva gluhih in naglušnih Celje v letu 2009. Društvo je največji delež pridobilo s strani FIHA (78 %), sledijo občine (6 %), donacije (5 %), članarine in ZDGNS (4 %), ki je namenila sredstva za šport in tehnične pripomočke. Drugi prihodki (3 %) pa predstavljajo obresti od depozitov in prihodke od porabe in odprave dolgoročnih rezervacij.

Slika 4: Prihodki od dejavnosti v letu 2009

Vir: Finančno poročilo DGN Celje (2009)

5.2 PRIMER RAČUNOVODSTVA V DGN CELJE

5.2.1 Vodenje poslovnih knjig

Društvo gluhih in naglušnih Celje vodi poslovne knjige po načelu dvostavnega knjigovodstva ter pri tem uporablja kontni okvir za društva in invalidske organizacije ter analitični kontni načrt za društva. Društvo vodi naslednje knjigovodske evidence in listine:

- temeljno poslovno knjigo (glavno knjigo in dnevnik),
- pomožne poslovne knjige (blagajniški dnevnik, analitično evidenco kupcev in dobaviteljev),
- register osnovnih sredstev
- izpiske o spremembah stanja na računih pri bankah,
- kontni načrt.

DGN Celje v poslovnih knjigah zagotavlja podatke o porabi namenskih javnih in drugih sredstev, prejetih za delovanje, za izvajanje posebnih socialnih programov in naložbe.

DGN Celje vsako leto na koncu obračunskega leta naredi popis sredstev za uskladitev dejanskega in knjigovodskega stanja, kar pripomore k pravilnosti računovodskih izkazov.

Društvo ima organizirano zunanje računovodstvo, kar pomeni, da letno poročilo pripravlja izbrani zunanji računovodja.

5.2.2 Letno poročilo DGN Celje

Letno poročilo se pripravi po stanju na dan 31. december oziroma za obračunsko leto od 1. januarja do 31. decembra. Prikazovati mora resnično premoženje in poslovanje društva.

DGN Celje vsako leto na podlagi podatkov, izkazanih v poslovnih knjigah in popisa na koncu obračunskega obdobja, sestavi letno poročilo, ki je sestavljeno iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida s pojasnili ter poročila o poslovanju društva. V skladu z Zakonom o društvih mora DGN Celje letno poročilo za preteklo leto nato predložiti Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence (AJPES) do 31. marca tekočega leta. Za leto 2009 je bil opravljen notranji nadzor nad finančnim in materialnim poslovanjem društva, ki ga je opravil nadzorni odbor. Letno poročilo je bilo sprejeto na zboru članov, tako imenovani skupščini društva.

V nadaljevanju bomo predstavili letno poročilo DGN Celje za leto 2009 v primerjavi z letom 2008.

5.2.2.1 Bilanca stanja DGN Celje

Bilanca stanja vsebuje podatke o stanju in obveznosti do njihovih virov ob koncu obračunskega obdobja. Je računovodski izkaz, ki mora prikazovati resnično in pošteno stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov.

Tabela 7 prikazuje bilanco stanja na dan 31. 12. 2009 in preteklega leta na dan 31. 12. 2008, ki ju bomo primerjali med seboj.

**Tabela 7: Bilanca stanja DGN Celje na dan 31. 12. 2009 v EUR
(brez centov)**

Postavka	Znesek tekočega leta	Znesek prejšnjega leta	IND. 09/08
SREDSTVA (A+B+C)	187.576	185.535	101,1
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	151.315	154.808	97,8
I. Neopredmetena sredstva in dolgor. aktivne čas. raz.	89	130	68,5
II. Opredmetena osnovna sredstva	151.226	154.678	97,8
III. Naložbene nepremičnine	0	0	0
IV. Dolgoročne finančne naložbe	0	0	0
V. Dolgoročne poslovne terjatve	0	0	0
VI. Odložene terjatve za davek	0	0	0
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	36.261	30.595	118,6
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	0	0	0
II. Zaloge	0	0	0
III. Kratkoročne finančne naložbe	0	0	0
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	299	1.075	27,9
V. Denarna sredstva	35.962	29.520	121,9
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČAS. RAZM.	0	132	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SRED. (A+B+C+Č+D)	187.576	185.535	101,1
A. SKLAD	175.093	175.468	99,8
I. Društveni sklad	175.093	175.468	99,8
II. Presežek iz prevrednotenja	0	0	0
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE R.	8.212	6.983	117,6
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	0	0	0
I. Dolgoročne finančne obveznosti	0	0	0
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	0	0	0
III. Odložene obveznosti za davek	0	0	0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	4.271	3.084	138,5
I. Obveznosti, vključene v skupino za odtujitev	0	0	0
II. Kratkoročne finančne obveznosti	0	0	0
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	4.271	3.084	138,5
IV. Kratkoročni dolgovi do članov	0	0	0
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČAS. RAZ.	0	0	0

Vir: Letno poročilo DGN Celje (2009).

Bilanca stanja je kumulativni računovodski izkaz. To pomeni, da so v njej vidne posledice preteklih odločitev, ki se odražajo na višini in strukturi sredstev in obveznosti do virov sredstev. Kumulativnost bilance stanja se odraža v tem, da je bilanca stanja, ki jo sestavimo na zadnji dan leta, enaka začetni bilanci stanja, sestavljeni na prvi dan naslednjega leta. Bilanca stanja je zgolj presek in prvi dan naslednjega leta začnemo s tistimi sredstvi in obveznostmi do virov sredstev, ki smo jih imeli zadnji dan leta (Hočevar et al., 2001, str. 202).

Aktivno stran bilance stanja DGN Celje sestavljajo dolgoročna sredstva, kratkoročna sredstva in kratkoročne aktivne časovne razmejitve.

Med dolgoročnimi sredstvi društva se izkazujejo neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva po njihovi neodpisani vrednosti na dan 31. 12. 2009, torej razliki med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti. V primerjavi s prejšnjim obdobjem se je postavka neopredmetenega sredstva zmanjšala za 31,5 % zaradi letnega popravka na podlagi amortizacijske stopnje, ki jo je društvo vnaprej izračunalo na podlagi ocenjene dobe koristnosti. Pri opredmetenih osnovnih sredstev, ki zajemajo zgradbo in opremo, pa se je vrednost v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšala za 2,2 %, in sicer zato, ker je bila nabava osnovnih sredstev v letu 2009 manjša kot pa sami popravki vrednosti na podlagi amortizacijskih stopenj.

Kratkoročna sredstva v DGN Celje predstavljajo kratkoročne poslovne terjatve in denarna sredstva. Poslovne terjatve so se v primerjavi s prejšnjim obdobjem zmanjšale in v letu 2009 zajemajo samo kratkoročno terjatev do Občine Prebold in kratkoročne terjatve za obresti.

Denarna sredstva so se v primerjavi s prejšnjim obdobjem povečala za 21,8 % in zajemajo denarna sredstva na računu, preko katerega društvo posluje, depozit in gotovino v blagajni.

Pasivno stran bilance stanja pa sestavljajo društveni sklad, rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve ter kratkoročne obveznosti.

Društveni sklad je sestavljen iz ustanovitvene vloge v velikosti sredstev, ki so jih ustanovitelji v skladu z ustanovnim aktom zagotovili za začetek poslovanja društva, če ta sredstva niso namenjena pokrivanju stroškov poslovanja, ter skladov, ki jih društvo oblikuje za določene namene. Sklad osnovnih sredstev, ki ga društvo oblikuje v breme stroškov naložbenja, se izkazujejo posebej. Popravek nabavne vrednosti ali odpis osnovnih sredstev, za katerega je bil oblikovan sklad osnovnih sredstev, se knjiži v breme tega sklada.

DGN Celje je v letu 2009 ustvarilo za 5.561,91 EUR nerazporejenega presežka prihodkov in za 5.937,54 EUR popravka vrednosti, za katerega je bil oblikovan sklad osnovnih sredstev. Tako vidimo, da se je društveni sklad v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšal za 0,2 %.

Rezervacije in dolgoročne časovne razmejitve so se v letu 2009 povečale za 17,6 % v primerjavi z letom 2008 in to zaradi prejetih sredstev ZDGNS, namenjenih za osnovna sredstva, in prejete donacije, namenjene pridobivanju opredmetenih osnovnih sredstev.

Postavka kratkoročne poslovne obveznosti se je, kot je razvidno iz bilance stanja, povečala za 38,5 % v primerjavi s prejšnjim letom, in to zaradi kratkoročnih obveznosti do dobaviteljev in kratkoročnih obveznosti do zaposlencev. Vse te obveznosti zapadejo v plačilo šele v januarju 2010.

Če primerjamo celotno aktivo in pasivo, vidimo, da so se sredstva in obveznosti do virov sredstev v letu 2009 v povprečju povečala za 1,1 % v primerjavi s preteklim letom.

5.2.2.2 Izkaz poslovnega izida DGN Celje

Izkaz poslovnega izida prikazuje prihodke, stroške in presežek prihodkov ali presežek odhodkov v obračunskem obdobju.

Tabela 8 prikazuje podatke iz izkaza poslovnega izida v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2009. V nadaljevanju bomo primerjali te podatke s prejšnjim letom.

Tabela 8 : Podatki iz izkaza poslovnega izida DGN Celje v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2009

Postavka	Znesek tekočega leta	Znesek prejšnjega leta	Indeks 09/08
1. Prihodki od dejavnosti (a+b+c+č+d+e+f+g)	67.924	62.388	108,9
a) dotacije iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS	53.566	48.241	111,0
b) dotacije iz proračunskih in drugih javnih sredstev	7.320	5.883	124,4
c) dotacije iz drugih fundacij, skladov in ustanov	0	0	0
č) donacije drugih pravnih in fizičnih oseb	3.372	4.669	72,2
d) prispevki uporabnikov posebnih socialnih programov	0	0	0
e) članarina in prispevki članov	2.706	3.595	75,3
f) prihodki od prodaje trgovskega blaga, storitev in proizvodov	0	0	0
g) ostali prihodki od dejavnosti	960	0	0
2. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončanih proizvodov	0	0	0
3. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončanih proizvodov	0	0	0
4. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0	0
5. Donosi od dejavnosti (1+2-3+4)	67.924	62.388	108,9

6. Stroški porabljenega materiala in prodanega trgovskega blaga (a-b+c)	5.773	4.731	122,0
a) Nabavna vrednost nabavljenega materiala in trgovskega blaga	5.773	4.731	122,0
b) Povečanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga	0	0	0
c) Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in trgovskega blaga	0	0	0
7. Stroški storitev	27.081	28.448	95,2
8. Stroški dela	28.469	29.073	97,9
9. Dotacije drugim pravnim osebam	0	0	0
10. Odpisi vrednosti	1.731	640	270,5
11. Drugi odhodki iz dejavnosti	0	0	0
11.a Skupaj odhodki iz dejavnosti (6+7+8+9+10+11)	63.054	62.892	100,3
12. Finančni prihodki	865	847	102,1
13. Finančni odhodki	0	0	0
14. Drugi prihodki	1	0	0
15. Drugi odhodki	174	274	63,5
16. Davek od dohodkov	0	0	0
17. Odloženi davki	0	0	0
18. Presežek prihodkov	5.562	69	8.060,8
19. Presežek odhodkov	0	0	0
20. Kritje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj	0	0	0
POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR V OBRAČUNSKEM OBDOBJU	1,00	1,00	0
ŠTEVILO MESECEV POSLOVANJA	12	12	0

Vir: Letno poročilo DGN Celje (2009).

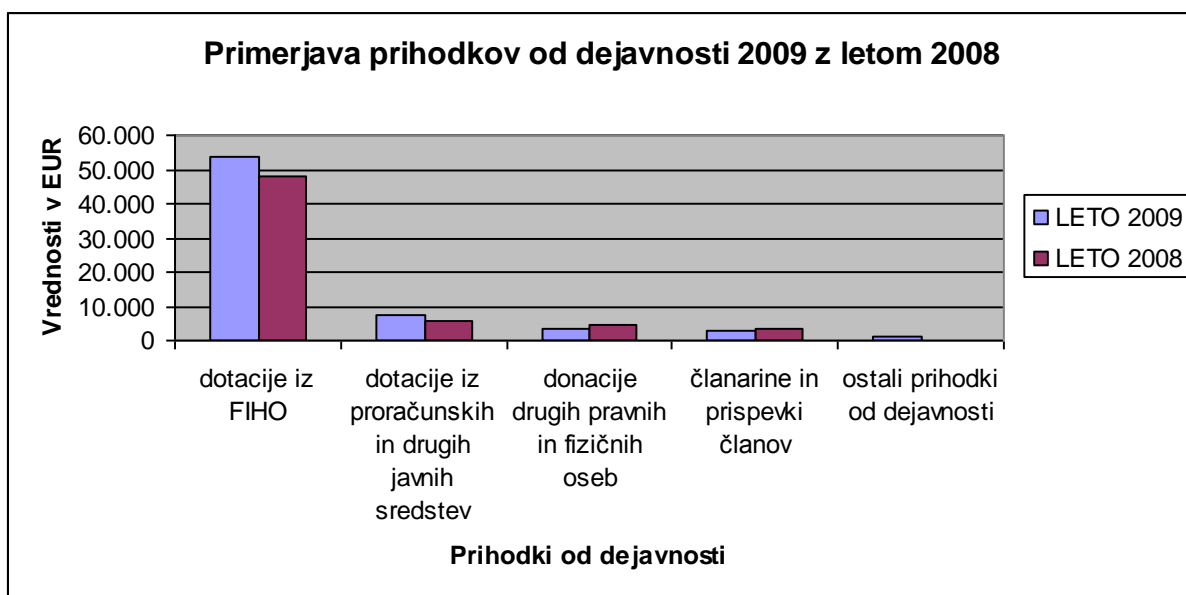
Društva morajo podatke o finančno-materialnem poslovanju izkazovati posebej za nepridobitno in posebej za pridobitno dejavnost. Ločeno se morajo voditi prihodki, odhodki in računovodske postavke, ki vplivajo na pravilno ločevanje prihodkov in odhodkov (osnovna sredstva, zaloge, transakcijski račun in drugo). Način samega razmejevanja je odvisen tudi od tega, kakšen način vodenja poslovnih knjig uporablja društvo, in od obsega dejavnosti. Pri sestavljanju izkaza poslovnega izida je potrebno vse postavke, ki se nanašajo na pridobitno dejavnost, vpisati v posebno kolono za tekoče leto in za prejšnje leto.

Med pridobitno dejavnost se šteje vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička, oziroma dejavnost, z opravljanjem katere zavezanec konkurira na trgu z drugimi osebami. Društvo lahko opravlja tudi pridobitno dejavnost, ne sme pa opravljati izključno pridobitne dejavnosti. DGN Celje opravlja samo nepridobitno dejavnost, zato mu podatkov o finančnem in materialnem poslovanju ni treba voditi in izkazovati ločeno. V nadaljevanju bomo pogledali, kakšni so bili prihodki od

dejavnosti za leto 2009 v primerjavi s prejšnjim letom. Iz tabele 8 je razvidno, da se je donos povečal za 8,9 % v primerjavi z letom 2008. Slika 5 nam prikazuje vse prihodke od dejavnosti v letu 2009 v primerjavi z letom 2008.

Iz členitve je razvidno, da največji delež prihodkov DGN Celje predstavljajo sredstva dotacije iz FIHO in da so se sredstva v letu 2009 povečala za 11,1 % v primerjavi s prejšnjim letom. Prav tako so se sredstva iz dotacije proračunskih in drugih javnih sredstev povečala za 24,4 %. Druga sredstva pa so se v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšala predvsem donacije in članarine.

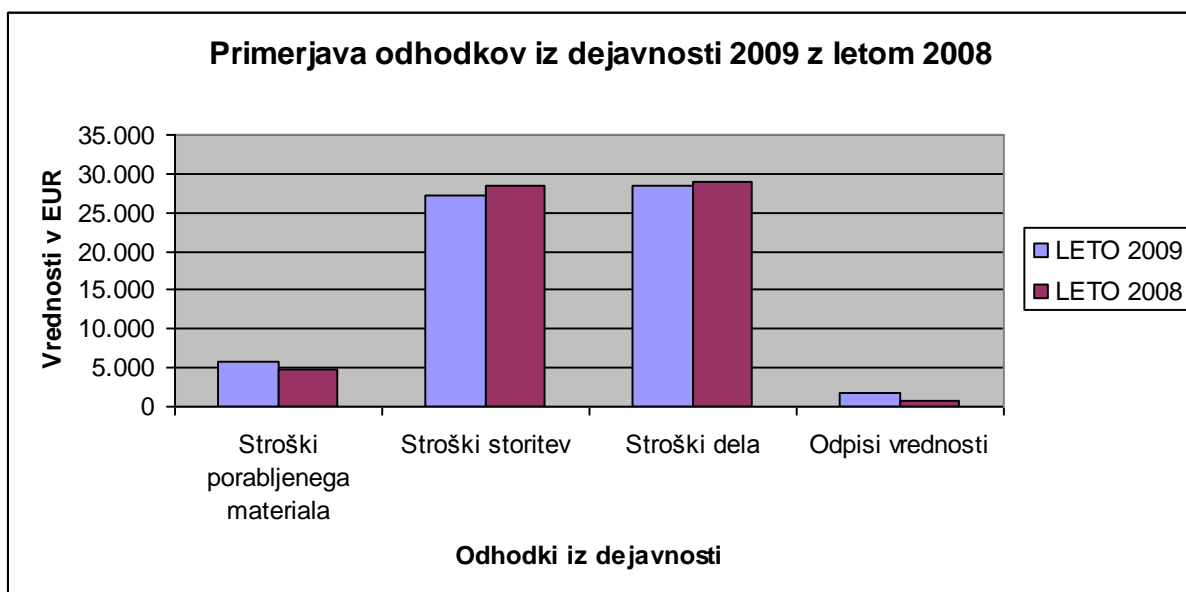
Slika 5: Primerjava prihodkov od dejavnosti DGN Celje leta 2009 z letom 2008

Vir: Letno poročilo DGN Celje (2009).

Naslednja pomembna kategorija pri izkazu poslovnega izida pa so odhodki. DGN Celje je v primerjavi s prejšnjim letom imelo za 0,3 % višje odhodke iz dejavnosti. Slika 6 nam prikazuje odhodke iz dejavnosti v primerjavi z letom 2008.

Slika 6: Primerjava odhodkov iz dejavnosti DGN Celje v letu 2009 z letom 2008

Vir: Letno poročilo DGN Celje (2009)

Iz slike je razvidno, da so se v letu 2009 povečali stroški porabljenega materiala in odpisi vrednosti, stroški storitev in dela pa so se malo znižali v primerjavi s prejšnjim letom. Postavko stroški porabljenega materiala zajemajo predvsem stroški elektrike, plina, vodovoda – kanalizacije, pisarniškega materiala in strokovne literature ter odpis drobnega inventarja. Pri stroških storitev največjo postavko predstavljajo storitve, ki so povezane z vzdrževanjem osnovnih sredstev (hiše, računalnikov, fotokopirnega stroja ...) in storitve, povezane z izvajanjem programov. Največja postavka odhodkov pa se nanaša na stroške dela, v katero so zajete plače, prispevki in druga povračila stroškov (prehrane, prevoza) zaposlenega v društvu.

DGN Celje je v poslovnem letu 2009 doseglo prihodke v znesku 68.790 EUR in odhodke v znesku 63.228 EUR, pri tem je ustvarilo 5.562 EUR presežka prihodkov nad odhodki, ki jih je preneslo na nerazporejen presežek prihodkov. V letu 2008 pa je društvo imelo 63.235 EUR prihodkov in 63.166 EUR odhodkov ter pri tem ustvarilo 69 EUR presežka prihodkov nad odhodki. Če pogledamo leto 2009, vidimo, da je bilo na strani prihodkov več sredstev s strani dotacij FIHO in drugih javnih sredstev in da je bil zaradi tega dosežen večji presežek prihodkov nad odhodki kot v letu 2008.

5.2.2.3 Pojasnila k računovodskim izkazom

Vsa društva morajo v skladu s 26. členom Zakona o društvih (Zdru-1) sestaviti letno poročilo, ki mora resnično prikazovati njihovo premoženje in poslovanje. Poleg bilance stanja in izkaza poslovnega izida mora letno poročilo vsebovati še pojasnila k računovodskim izkazom in poročilo o poslovanju.

DGN Celje je v letu 2009 pripravilo naslednja pojasnila k računovodskim izkazom, ki obsegajo:

Ureditev materialnega in finančnega poslovanja v internih aktih

Računovodstvo zagotavlja podatke oz. informacije o finančnem in materialnem poslovanju Društva gluhih in naglušnih Celje za notranje in zunanje uporabnike informacij. Notranji uporabniki informacij so: sekretar društva, predsednik društva, upravni odbor, nadzorni odbor in zbor članov društva. Zunanji uporabniki so financerji društva (FIHO, občine, Zveza društev gluhih in naglušnih Ljubljana), Davčni urad RS, Ajpes, ZPIZ, ZZZS.

Pravilnik o finančnem in materialnem poslovanju društva ureja organiziranost in vodenje računovodstva na način, da omogoča vpogled v stanje in gibanje sredstev, njihovih virov, stroškov, prihodkov ter poslovni izid.

Uporaba Slovenskih računovodskih standardov

Društvo gluhih in naglušnih Celje vodi poslovne knjige in sestavlja letna poročila v skladu s Slovenskim računovodskim standardom 33 (2007), ki ureja računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah. Društvo ima status invalidske organizacije.

Način vodenja knjig

Društvo gluhih in naglušnih Celje vodi poslovne knjige po sistemu dvostavnega knjigovodstva; temeljno poslovno knjigo (glavno knjigo), pomožne poslovne knjige (blagajniški dnevnik, analitične evidence kupcev – članov in dobaviteljev), register osnovnih sredstev, izpiske o spremembah stanja na računih pri banki.

Vodenje knjigovodstva za pridobitno in nepridobitno dejavnost

Društvo opravlja samo nepridobitno dejavnost.

Pojasnilo glede porabe presežka prihodkov nad odhodki

Kadar društvo pri opravljanju svoje dejavnosti ustvari presežek prihodkov nad odhodki, ga uporabi za uresničevanje svojega namena in ciljev za opravljanje nepridobitne dejavnosti.

V letu 2009 je društvo ustvarilo 5.561,91 EUR presežka prihodkov nad odhodki, ki jih je preneslo v društveni sklad – nerazporejeni presežek prihodkov.

Pojasnila glede računovodskih usmeritev – pojasnjevanje posameznih pomembnih postavk

- Dolgoročna sredstva (AOP 002)

Postavka zajema knjigovodsko vrednost opredmetenih in neopredmetenih sredstev na dan 31. 12. 2009. Knjigovodska vrednost je razlika med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti osnovnih sredstev. Nabavna vrednost opredmetenih in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje posredno z letnimi popravki te vrednosti, ugotovljenimi na podlagi amortizacijskih stopenj, ki jih društvo vnaprej izračuna na podlagi ocenjenih dob koristnosti.

Društvo gluhih in naglušnih Celje je letu 2009 nabavilo osnovna sredstva – opremo v vrednosti 4.539,41 EUR, od ROTARY CLUB CELJE pa je brezplačno prejelo prenosno indukcijsko zanko v višini 560,00 EUR.

- Terjatve do članov in kupcev (AOP 013)

Na dan 31. 12. 2009 je imelo društvo odprte postavke – terjatve do Banke Celje v višini 147,18 EUR, terjatev do Občine Prebold v višini 100,00 EUR in kratkoročne dane predujme v znesku 52,25 EUR.

- Društveni sklad (AOP 018)

Na tej postavki ima društvo knjiženo ustanovitveno vlogo v višini 135.615,35 EUR in nerazporejen presežek prihodkov v višini 39.477,48 EUR.

- Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve (AOP 021)

Na tej postavki ima društvo knjižene rezervacije za obračun amortizacije brezplačno pridobljenih osnovnih sredstev in amortizacije osnovnih sredstev, nabavljenih pred letom 2007.

- Kratkoročne obveznosti (AOP 026)

V tej postavki ima društvo obveznosti do dobaviteljev v znesku 1.065,66 EUR, ki so zapadle v plačilo v januarju 2010, in obveznost za plačo za mesec december 2009, izplačano v januarju 2010, v skupni višini 3.205,40 EUR.

– Pojasnila glede notranjega finančnega nadzora v društvu

Društvo gluhih in naglušnih Celje ima v svojem aktu določeno, da poslovne knjige pregleda nadzorni odbor društva, ki ga sestavljajo trije člani. O opravljenem nadzoru se piše zapisnik. Letno poročilo nato sprejme zbor članov društva na redni letni skupščini.

Nadzorni odbor je poslovanje pregledal 15. 3. 2010, poročilo pa je bilo sprejeto na skupščini 1. 4. 2010.

5.2.2.4 Poslovno poročilo

Poslovno poročilo je sestavni del letnega poročila. V njem vodstvo društva predstavi poslovanje društva v poslovnem letu in izpolnjevanje zastavljenih ciljev ter uresničevanje svojega poslanstva. Poslovno poročilo je razdeljeno na tri dele, in sicer na splošni del, posebni del in zaključni del.

DGN Celje je v poslovnem poročilu za leto 2009 v splošnem delu na kratko predstavilo društvo in opisalo njegov razvoj, ki smo ga zajeli že v poglavju 5.1 Predstavitev in delovanje društva.

Splošni del zajema tudi predstavitev vodstva, ki ga v DGN Celje sestavljajo predsednik društva, ki svojo funkcijo opravlja pogodbeno za določeno obdobje, za katerega je izvoljen. Poleg predsednika in tajnice, ki je v društvo redno zaposlena, društvo sestavljajo še naslednji organi: skupščina (22 članov), upravni odbor (11 članov), nadzorni odbor (3 člani) in disciplinska komisija (5 članov). Nato sledi kratek opis dejavnosti, s katero se društvo ukvarja.

V posebnem delu je zajeto poročilo o doseženih ciljih in načinu njihove uresničitve v preteklem letu. V letu 2009 je DGN Celje realiziralo vse načrtovane aktivnosti na naslednjih področjih:

- usposabljanje za aktivno življenje in delo ter preprečevanje socialne izključenosti: v ta del programa je bilo aktivno vključenih več kot 300 uporabnikov;
- informativna dejavnost: v ta del programa je bilo aktivno vključenih več kot 500 uporabnikov;
- športna dejavnost: v ta del programa je bilo aktivno vključenih več kot 100 uporabnikov;
- kulturna dejavnost: v ta del programa je bilo aktivno vključenih 130 uporabnikov;
- vzdrževanje hiše DGN Celje in njene okolice: v ta del programa je bilo aktivno vključenih do 50 uporabnikov.

Glavni cilji pri realizaciji programov DGN Celje so bili: preprečevanje socialne izključenosti gluhih in naglušnih oseb, aktivno vključevanje gluhih in naglušnih oseb v vse oblike življenja in dela, zagotavljanje sporazumevanja v njihovem maternem jeziku (tj. v slovenskem znakovnem jeziku).

V posebnem delu poslovnega poročila je pomembno predstaviti tudi načrt delovanja društva v prihodnje. DGN Celje v letu 2010 izvaja enake programe kot v letu 2009, zato programske smernice temeljijo na naslednjih področjih: usposabljanje za aktivno življenje in delo ter preprečevanje socialne izključenosti, informativna dejavnost, športna dejavnost, kulturna dejavnost in vzdrževanje hiše DGN Celje in njene okolice.

V zaključnem delu poslovnega poročila pa je treba navesti datum sprejetja letnega poročila v ustreznem organu ter podpis odgovorne osebe za pripravo letnega

poročila. V DGN Celje je letno poročilo 1. 4. 2010 v Celju sprejela in potrdila Skupščina DGN Celje.

5.3 DAVČNI VIDIK DGN CELJE

V skladu z Zakonom o davčnem postopku (Ur. l. RS, št. 117/06) in Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku (Ur. l. RS, št. 110/09) morajo vse pravne osebe predložiti pristojnemu davčnemu organu obrazec za obračun davka od dohodkov pravnih oseb. K davčnemu obračunu davka od dohodkov pravnih oseb je treba poleg prilog, določenih s pravilnikom o davčnem obračunu davka od dohodkov pravnih oseb, priložiti tudi bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Davčni zavezanci pa imajo možnost, da izpolnijo izjavo, da ne prilagajajo podatkov iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ker so podatke že predložili AJPES, in samo navedejo datum, kdaj so oddali podatke.

DGN Celje je kot pravna oseba zasebnega prava tudi zavezanka za davek od dohodkov pravnih oseb. Društvo je bilo ustanovljeno za opravljanje nepridobitne dejavnosti in dejansko posluje skladno z namenom ustanovitve in delovanja, kar je po 9. členu ZDDPO-2 pogoj, da je društvo oproščeno plačila davka od dohodkov pravnih oseb. Društvo pa mora ne glede na to, da opravlja zgolj nepridobitno dejavnost, oddati obračun davka od dohodkov pravnih oseb in ima v tem primeru davčno osnovo enako nič. Rok za oddajo obračuna je najkasneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto in ga je treba posredovati izključno v elektronski obliki preko sistema eDavki.

Tabela 9: Primer obračuna davka od dohodkov pravnih oseb DGN Celje za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2009

		Zneski v evrih s centi
Zap. št.	Postavka	Znesek
1.	PRIHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	68.789,51
2.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – zmanjšanje (vsota 2.1)	68.789,51
2.1	Izvezem prihodkov od nepridobitne dejavnosti	68.789,51
3.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – povečanje	0,00
4.	DAVČNO PRIZNANI PRIHODKI (1-2+3)	0,00
5.	ODHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	63.227,60
6.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – zmanjšanje (vsota 6.1)	63.227,60
6.1	Izvezem odhodkov od nepridobitne dejavnosti	63.227,60
7.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – povečanje	0,00
8.	DAVČNO PRIZNANI ODHODKI (5-6+7)	0,00
9.	RAZLIKA med davčno priznanimi prihodki in odhodki (4-8)	0,00
10.	RAZLIKA med davčno priznanimi odhodki in prihodki (8-4)	0,00
11.	Sprememba davčne osnove zaradi prehoda na nov način računovodenja pri spremembah računovodskih usmeritev ...	0,00
12.	Povečanje davčne osnove	0,00
13.	DAVČNA OSNOVA (9+11+12) ali (11+12-10), če je > 0	0,00

Vir: Obračun davka od dohodkov pravnih oseb DGN Celje (2009).

Če pogledamo obračun davka od dohodkov pravnih oseb DGN Celje za leto 2009, vidimo, da so vsi prihodki v višini 68.789,51 EUR in odhodki v višini 63.227,60 EUR od nepridobitne dejavnosti in so zato izvzeti iz davčne osnove. Na osnovi Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti in Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti so dohodki iz opravljanja nepridobitne dejavnosti DGN Celje naslednji: donacije, članarine in namenska javna sredstva – to so sredstva FIHA in proračunska sredstva občin. Poleg tega ima društvo tudi dohodek od obresti na transakcijskem računu in obresti od depozita, ki pa se do višine 1.000 EUR letno ne šteje za pridobitno dejavnost.

Društva so z novim Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) in Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2A, ZDDPO-2B, ZDDPO-2C in ZDDPO-2D) doživela kar velike spremembe pri pripravi davčnih obračunov. Sama zakonodaja in pravila, ki obravnavajo delovanje društev, so se v preteklih letih spremenila in tudi zelo zaostрила. Poleg tega je bil na podlagi 9. in 76. člena ZDDPO-2 izdan še Pravilnik o opredelitvi pridobitne in

nepridobitne dejavnosti, ki je podrobneje opredelil, kaj se šteje za pridobitno in kaj za nepridobitno dejavnost. V letu 2009 pa je bil Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti še spremenjen in dopolnjen.

Pri opredeljevanju pridobitne ali nepridobitne dejavnosti oziroma dohodkov iz opravljanja pridobitne ali nepridobitne dejavnosti pri davčnem zavezancu so pomembna tudi dejstva in okoliščine posamezne pravne osebe pri opravljanju in doseganju dohodkov.

6 ZAKLJUČEK

Društva imajo status pravne osebe zasebnega prava priznan že po samem Zakonu o društvih. Ta je bil sprejet junija 2006 in spremenjen ter dopolnjen v avgustu 2009. V preteklih letih se je zakonodaja, ki vpliva na samo delovanje društev, precej spremenila.

Že sam nov Zakon o društvih (ZDru-1) je prinesel veliko novosti na davčnem in računovodskem področju. V skladu z novimi načeli vodenja poslovnih knjig na področju računovodenja, ki jih uvajajo prenovljeni računovodski standardi, je bil leta 2007 izdan tudi nov SRS 33, ki določa posebnosti pri vodenju poslovnih knjig v društvih. Pri samem vodenju poslovnih knjig morajo društva upoštevati Zakon o društvih (ZDru-1), Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o društvih (ZDru-1A), Slovenske računovodske standarde (SRS-33), temeljni akt in pravilnik o računovodenju društva.

Pomemben pa je tudi davčni vidik obravnave društev, ki se je z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) precej spremenil in hkrati s Pravilnikom o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti tudi zelo zakompliciral. Ta pravilnik je začel veljati v letu 2008 in je popolnoma spremenil definicijo pridobitne in nepridobitne dejavnosti. Skoraj vsi prihodki društva so postali s tem pravilnikom dohodki od opravljanja pridobitne dejavnosti in s tem obdavčeni po stopnji, ki velja za vse pravne osebe. Izjema so le donacije, članarine, volila in dediščine in še te ob določenih pogojih. V letu 2009 pa je bil Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti spremenjen in dopolnjen. Tako v letu 2009 tudi namenska javna sredstva in sredstva za izvajanje javne službe po tem spremenjenem pravilniku spadajo med dohodke iz nepridobitne dejavnosti.

V diplomskem delu smo, kot smo si zastavili v ciljeh, predstavili poslovanje društev, predvsem z računovodsko-davčnega vidika. Opredelili smo način vodenja poslovnih knjig, sestavo in vsebino letnih poročil društev. Prikazali smo tudi davčni vidik obravnave društev. Računovodenje in obdavčitev društva smo prikazali tudi na primeru Društva gluhih in naglušnih Celje (DGN Celje), ki ima status invalidske organizacije in društva v javnem interesu.

Namen diplomske naloge je bil na primeru DGN Celje prikazati posebnosti računovodstva društev. DGN Celje vodi poslovne knjige po načelu dvostavnega knjigovodstva in ima organizirano zunanje računovodstvo. Letno poročilo društva, ki je sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida s pojasnili ter poročila o poslovanju, je sestavljeno v skladu s pravili slovenskega računovodskega standarda za društva (SRS 33).

Pri primerjavi bilance stanja DGN Celje leta 2009 z letom 2008 smo ugotovili, da največji delež aktive predstavljajo opredmetena osnovna sredstva. V letu 2009 so se ta sredstva nekoliko zmanjšala, in sicer zaradi letnega popravka na podlagi

amortizacijskih stopenj. Drugo pomembno postavko v aktivni strani pa predstavljajo denarna sredstva, ki so se v letu 2009 povečala in so zelo pomembna, saj društvu zagotavljajo, da pri svojem poslovanju nima likvidnostnih težav. Na pasivni strani pa večinski delež predstavlja društveni sklad, ki zajema ustanovitveno vlogo in nerazporejen presežek prihodkov, ki se je v letu 2009 malo zmanjšal, čeprav je DGN Celje ustvarilo presežek prihodkov, ki povečuje društveni sklad. Do zmanjšanja je prišlo zaradi obračuna amortizacije zgradbe, za katero je bil oblikovan društveni sklad – ustanovitvena vloga – in se popravek knjiži v breme tega sklada.

Pri primerjavi izkaza poslovnega izida DGN Celje leta 2009 z letom 2008 smo ugotovili, da so se prihodki od dejavnosti v letu 2009 povečali in to zaradi večjega priliva dotacij iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS. Na strani odhodkov pri primerjavi leta 2009 z letom 2008 pa skoraj ni razlike. Največjo postavko predstavljajo stroški dela za redno zaposlenega strokovnega delavca v društvu.

DGN Celje je kot pravna oseba zasebnega prava tudi zavezanec za davek od dohodkov pravnih oseb. V obračunu davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2009 je društvo imelo le dohodke iz nepridobitne dejavnosti, zato je bila v tem primeru davčna osnova enaka nič.

Z raziskavo smo prišli do ugotovitve, da morajo društva imeti dobro organizirano računovodstvo, če hočejo poslovati po zakonodaji in pravilih, ki so sedaj za društva zelo jasna. Danes so društva izpostavljena precej natančnejšem nadzoru s strani uradnih institucij, kot so Davčna uprava RS, AJPES in Inšpektorat RS za notranje zadeve ... Računovodstvo zahteva veliko strokovnega znanja in izkušenj, zato je večina društev prisiljena poiskati pomoč pri zunanjih računovodskih servisih ali računovodjih.

LITERATURA

1. ČIŽMAN, Milenka. Letna poročila društev in invalidskih organizacij. IKS – Revija za računovodstvo in finance. 2008, let. XXXV, št. 3/08, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2008, str. 234.
2. ČIŽMAN, Milenka. Letna poročila društev in invalidskih organizacij. IKS – Revija za računovodstvo in finance. 2009, let. XXXVI, št. 3/09, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2009, str. 254–255.
3. ČIŽMAN, Milenka. Letna poročila društev in invalidskih organizacij. IKS – Revija za računovodstvo in finance. 2010, let. XXXVII, št. 3/10, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2010, str. 253–273.
4. FINŽGAR, Alojzij. Pravna in poslovna sposobnost pravne osebe. Pravniki. 1979, let. 34, št. 1–3, Ljubljana, 1979, str. 29.
5. HOČEVAR, Marko. Uvod v računovodstvo in računovodski izkazi. IGLIČAR Sandi, ZAMAN Maja (ur.): Učbenik Računovodstvo. Visoka upravna šola, Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 2001, str. 8–17, 201–202.
6. RUS, Veljko. Management v neprofitnih organizacijah. Didakta, Radovljica, 1994.
7. SORKO, Nataša. Delovanje in finančno poslovanje društev po novem Zakonu o društvih. Gradivo za seminar po naročilu za občino Vojnik, 2006.
8. TAVČAR, Mitja I. Strateški management nepridobitnih organizacijah. Fakulteta za management, Koper, 2005.
9. TRSTENJAK, Verica. Pravne osebe. GV založba, Ljubljana, 2003.
10. TURK, Ivan in MELAVC, Dane. Uvod v računovodstvo. Moderna organizacija, Kranj, 1994, str. 9.
11. ZUPANČIČ, Vera. Sestavljanje računovodskih izkazov določenih uporabnikov enotnega kontnega načrta. V: KOLETNIK, Franc (ur.): IKS – Revija za računovodstvo in finance. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2006, št. 3/06, str. 11.

VIRI

1. Društvo gluhih in naglušnih Celje. Finančno poročilo, 2009.
2. Društvo gluhih in naglušnih Celje. Letno poročilo, 2009.
3. Društvo gluhih in naglušnih Celje. Obračun davka od dohodkov pravnih oseb, 2009.
4. Društvo gluhih in naglušnih Celje. Poslovno poročilo, 2009.
5. Gradivo za seminar po naročilu za Občino Vojnik. Delovanje in finančno poslovanje društev po novem Zakonu o društvih, 2006.
6. Kontni okvir za društva in invalidske organizacije. Uradni list RS, št. 22/2007.
7. Navodila o predložitvi letnih poročil društev. Uradni list RS, št. 7/2008, 8/2009, 107/2009.
8. Pravilnik o davčnem obračunu davka od dohodkov pravnih oseb. Uradni list RS, št. 12/2009.
9. Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti. Uradni list RS, št. 109/2007.
10. Pravilnik o računovodstvu za Društvo gluhih in naglušnih Celje, 2008.
11. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti. Uradni list RS, št. 68/2009.
12. Pravne osebe javnega in zasebnega prava v Sloveniji. Trstenjak Verica. Pravne osebe, 2003, str. 474.
13. Slovenski računovodski standard 33. Uradni list RS, št. 3/2007.
14. Slovenski računovodski standard 2006, SRS 33. Uradni list RS, št. 118/2005.
15. Spremembe Slovenskih računovodskih standardov. Uradni list RS, št. 1/2010.
16. Statut Društva gluhih in naglušnih Celje, 2003
17. Zakon o davčnem postopku. Uradni list RS, št. 117/2006, 110/2009.

18. Zakon o davku na dodano vrednost. Uradni list RS, št. 117/2006
19. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. Uradni list RS, št. 117/2006.
20. Zakon o dohodnini. Uradni list RS, št. 117/2006.
21. Zakon o društvih. Uradni list RS, št. 61/2006.
22. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o društvih (ZDru-1A). Uradni list RS, št. 58/2009.
23. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb-2, ZDDPO-2A, ZDDPO-2B, ZDDPO-2C, ZDDPO-2D. Uradni list RS, št. 56/2008, 76/2008, 5/2009, 96/2009.

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Pravne osebe javnega prava v Sloveniji	5
Tabela 2: Pravne osebe zasebnega prava v Sloveniji	6
Tabela 3: Kontni okvir za društva in invalidske organizacije	16
Tabela 4: Bilanca stanja po SRS 33	18
Tabela 5: Izkaz poslovnega izida po SRS 33	23
Tabela 6: Pregled dotacij FIHA za obdobje 2007–2009	37
Tabela 7: Bilanca stanja DGN Celje na dan 31. 12. 2009 v EUR (brez centov)	43
Tabela 8 : Podatki iz izkaza poslovnega izida DGN Celje v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2009	45
Tabela 9: Primer obračuna davka od dohodkov pravnih oseb DGN Celje za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2009	53

SEZNAM SLIK

Slika 1: Prihodki od dotacij FIHA v obdobju 2007-2009	38
Slika 2: Prihodki od občin v obdobju 2007–2009	39
Slika 3: Prihodki od donacij v obdobju 2007–2009	40
Slika 4: Prihodki od dejavnosti v letu 2009	41
Slika 5: Primerjava prihodkov od dejavnosti DGN Celje leta 2009 z letom 2008	47
Slika 6: Primerjava odhodkov iz dejavnosti DGN Celje v letu 2009 z letom 2008	48

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence
DGN	Društvo gluhih in naglušnih
FIHO	Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij
SRS	Slovenski računovodski standardi

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Študentka Nataša Pavčnik izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Marka Hočevarja, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh. Diplomsko nalogo je lektorirala Ksenija Pečnik, profesorica slovenščine.